

TREBALL FINAL DE MÀSTER



Títol: Prendre la paraula: L'autogestió juvenil com a foment de la participació social

Autor: Albert Grimau Ferrer

Tutor: Joaquim Casal Bataller

Data presentació: 05/09/2014

Universitats organitzadores:



En conveni amb:



Prendre la paraula

L'autogestió juvenil com a foment de la participació social

RESUM: L'existència d'espais per a joves sovint ha vingut donada per a fomentar la participació dels i les joves a través de la seva organització. Tot i així, la complexitat que pren aquesta ha portat a diferents formes de concebre i organitzar aquests espais, i per tant, diferents formes de dotar aquest foment de la participació. L'autogestió sovint ha estat una vessant poc impulsada des de les polítiques públiques de joventut, sense tenir-ne en compte els beneficis que aquesta pot aportar pel foment de la participació social per a representar un espai de poder decisió i veu directe pels i les mateixes joves.

Índex

0.- Presentació	5
1.-Estat de la qüestió	7
1.1.- La participació social	7
1.1.1.- La participació social en l'actualitat. Motor de canvi del present	10
1.1.2.- La participació social en la població juvenil	13
1.2.- El foment de la participació social	15
1.2.1.- Valors que fomenten la participació social en la joventut	15
1.2.2.- Els espais físics com a eines pel foment de la participació social	15
1.3.- L'autogestió com a foment de la participació social	16
1.3.1.- L'autogestió	18
1.3.2.- Autogestió i joventut	20
2.- Hipòtesi	21
3.- Metodologia	22
3.1.- Fases de recerca i tècniques utilitzades	22
3.1.1.- Fases de recerca	22
3.1.2.- Mostreig i tècniques utilitzades	23
3.2.- El foment de la participació juvenil a Palau-Solità i Plegamans	25
3.2.1.- Palau-Solità i Plegamans: contextualització	25
3.2.2.- Els espais físics per a joves a Palau-Solità i Plegamans	27
4.- Anàlisi	28
4.1.- Anàlisi dels espais físics de Palau-Solità i Plegamans:	
Espai Jove l'Escorxador i Casal de Joves Enfarrats	28
4.2.- El discurs de la participació juvenil entre els joves	31
4.2.1.- Joves associats	31
4.2.2.- Joves no associats	34
4.3.- Autogestió VS. cogestió com a foment de la participació	37
4.4.- Conclusions sobre la participació a Palau-Solità i Plegamans	38

5.- Conclusions i orientacions	39
5.1.- Orientacions pel foment de la participació social	40
5.1.1.- El foment de la participació social des d'una perspectiva global	42
5.1.2.- El foment de la participació social des d'una perspectiva local	43
6.- Bibliografia	45
7.- Annexes	49
7.1.- Dades estadístiques sobre Palau-Solità i Plegamans	49
7.2.- Esquema organitzatiu Espai Jove l'Escorxador	51
7.3.- Entrevistes	52

0.- Presentació

*¿Que les queda por probar a los jóvenes en este mundo de paciencia y asco?
¿Sólo grafitti? ¿rock? ¿escepticismo?
también les queda no decir amén
no dejar que les maten el amor
recuperar el habla y la utopía
ser jóvenes sin prisa y con memoria
situarse en una historia que es la suya
no convertirse en viejos prematuros*

¿Qué les queda a los jóvenes? - Mario Benedetti

Aquest treball sorgeix de la inquietud de l'autor per portar el debat sobre la participació en l'àmbit del jovent a través de l'autoorganització d'aquest. En un moment en què el context actual porta a una reducció dràstica de llibertats i drets conquerits anys enrere per altres generacions, moltes d'elles joves, la participació en els espais de decisió es tomba exclouent definitivament els joves, ja de per si infrarepresentats, a una vida sense incidència en el seu entorn. La capacitat que es dóna a aquests és sovint subordinada a les normes, lleis i polítiques traçades des d'una tradició anterior, sense dret a queixa, canvi o opinió. És per això, que la recuperació d'espais on siguin els mateixos i mateixes joves les protagonistes pot esdevenir un esclatxa per on posar de tu a tu aquest col·lectiu amb la resta. És per això que el treball es centra en l'autogestió, com a eina d'empoderament i de foment de la participació en els i les mateixes joves. L'orientació cap a nous espais organitzatius al si dels i les joves que respectin les seves inquietuds esdevé, al meu parer, imprescindible per tal de recuperar i empoderar una generació massa castigada pel context econòmic actual.

Les motivacions d'aquest treball sorgeixen a través de la meva experiència en col·lectius i plataformes juvenils dels Països Catalans, així com en espais d'autogestió i autoorganització juvenils. Les característiques en l'àmbit de la participació a Palau-Solità i Plegamans conegudes arrel de l'estada de pràctiques del Màster a l'Espai Jove l'Escorxador, han permès abordar l'anàlisi d'aquesta autoorganització dels i les joves prenent com exemple la rica realitat participativa local de Palau-Solità i Plegamans.

L'anàlisi de la necessitat de que els joves es trobin, s'organitzin i es desenvolupin lliurement és compartit per la majoria d'ens que legislen les diferents polítiques públiques de joventut, però la seva traducció a la pràctica és diferent segons l'òptica des de la qual s'enfoca. En aquesta recerca es pretén recuperar formes d'organització, que si bé mai han deixat d'existir, han estat superades per d'altres amb un recolzament molt més institucional, que sense deslegitimar-lo, en algunes ocasions han reduït els espais de poder de decisió als mateixos i mateixes joves que hi han

participat. La recuperació d'eines que s'adaptin als temps que corren avui, resulten si més no interessants pel seu estudi per tal de poder recuperar la parla dels i les joves que assenyala Mario Benedetti, per recuperar aquella utopia que Eduardo Galeano explicava que servia per avançar, i així, ser joves sense pressa per tal de gaudir i desenvolupar-se en aquesta història seva, present i futura.

1.- Estat de la qüestió

1.1.- La participació social

Entorn del concepte de participació s'ha escrit un gran nombre de literatura analitzant-ne el mateix, observant-ne les seves diverses característiques i les grans dimensions que pot arribar a abarcar aquest. El concepte ha arribat a agafar tals dimensions que fins i tot per tal d'especificar què vol dir participar i com es desenvolupa un determinat tipus de participació, cal afegir un petit adjectiu al darrere per tal de poder-ho clarificar. Així doncs, avui podem parlar de participació o participació política, participació social o participació juvenil, de participació directe o participació indirecte. Els diferents perfils de participació es donen amb diferents matisos que cal tenir-los en compte, tot i que tots parteixen d'una base similar.

En aquest treball, abordarem primer el terme de manera general i consegüentment la seva concreció en l'àmbit de la participació social i la participació juvenil, donada la motivació d'aquest treball per conèixer com es dona la participació de la joventut, entenent el paper que pren aquesta en les societats contemporànies. És a partir d'aquest coneixement, des d'on s'analitza una via de foment d'aquesta participació a través de l'autogestió de la pròpia pràctica juvenil centrant-nos amb els espais físics destinats als i les joves, coneguts com a casals de joves.

Primer de tot, ens cal una definició del què és la participació, i concretament la participació social. Pel que fa a la participació, tenint en compte les variants apuntades, podem definir-la com aquella *capacitat de decidir sobre tot allò que afecta directament les nostres vides; sobre tot allò que condiciona el nostre entorn, les nostres relacions i les nostres possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu* (Sellarés, 2003, pàg. 13). Els éssers humans, en tant que éssers socials, tenim la necessitat intrínseca de relacionar-nos (Gramsci, 1988) i per tant, d'incidir i conviure de forma col·lectiva com a necessitat d'intervenció en les nostres accions diàries per a prendre decisions en un o altre sentit, més o menys importants. La qüestió és doncs sentir-nos partícips del nostre entorn i/o comunitat, com sentim aquest entorn i com el percebem com a propi, i és per això que hem d'entendre *la participació com a forma de relació, de comunicació i llenguatge, d'interacció entre diversos agents, creant-se i donant-se sempre en un context social determinat* (Sellarés, 2003, pàg. 14). En el mateix sentit, rau la importància de conformar una vida col·lectiva, amb unes normes i uns deures per tal de poder desenvolupar els nostres cicles vitals i projectes de vida, i també per a garantir el propi desenvolupament de la societat amb les activitats, relacions socials i econòmiques que es donen al seu si.

La democràcia és una expressió del consens social¹ al qual s'arriba per assolir aquest benestar col·lectiu que garanteix el *modus vivendi* de cadascuna de les persones que comparteixen un mateix territori polític -Estat²-. En aquest sentit, l'articulació de la democràcia requereix d'aquesta participació (Dahl), com a sistema que tradueix aquest consens social amb la presa de decisions col·lectives en el dia a dia de les persones. Així, és necessària una implicació i intervenció de les persones en el seu entorn, no només en l'àmbit personal, sinó polític. És des d'aquesta implicació, intervenció i capacitat de decisió que es doni en el nostre entorn des d'on concebrem la participació social com aquella intervenció en l'entorn social amb capacitat d'incidir en aquest d'una forma més o menys conscient, construint una realitat social determinada. *L'acció i l'efecte de formar part en tot allò relatiu a la societat* (Romero, 2008, pàg. 25). Cal observar però com es concreta aquesta participació, i com s'ha donat i es dona en el cas dels i les joves.

Les diferències que s'han plantejat en els diferents tipus de participació determinen contextos i determinades experiències viscudes arreu que s'estableixen en funció de diferents variables que poden variar segons la realitat de l'espai on es doni la participació, al mateix temps que la de cada persona que la desenvolupa.

La participació però, no es dona perquè sí, sinó que requereix d'uns factors per tal de fer-se completament efectiva. A través del treball de Romero es pot observar que la participació hauria de tenir tres elements claus per a considerar-se com a tal, com són la *motivació*, la *cultura participativa* i l'*organització* (Romero, 2008, pàg. 28-30):

- *Motivació*: en aquest element, hi trobaríem els interessos dels diferents individus que duen a terme la participació, ja sigui per interessos personals, col·lectius o amb voluntat de transformació social. La motivació per realitzar la participació representa un primer pas en la consciència de les persones per a desenvolupar el que la constitueix posteriorment.
- *Cultura participativa*: ens referim a la formació de les persones en el món participatiu, aquell "*saber fer*" dins d'un àmbit que respon a les motivacions abans marcades. Aquesta formació, sobretot en el cas dels i les joves, hauria de venir ja donada pels àmbits educatius més bàsics, entesa com una pràctica constant com element cultural permanent i present en molts àmbits de les nostres vides. La realitat però, ens demostra que això no és així, exclouent sovint aquesta cultura participativa en l'educació formal imposant barreres com la del educador-educat (Nuñez, 2004; Benjamin, 1993) i reduint, per exemple, la

¹ Idea derivada del concepte del contracte social de Rousseau. Rousseau, Jean-Jacques. 1762. El contrato social. Ed. per Villaverde, María José. Editorial ISTMO: 2004.

² Crossman, R.H.S.. 2003. Biografía del Estado Moderno. Madrid: Fondo de cultura económica. Pàg. 18-20.

participació dels i les estudiants a una estructura organitzativa unidireccional³. En aquest sentit, l'educació no formal, seria un espai des d'on impulsar aquesta cultura participativa pels valors i la perspectiva des de la qual es treballa (Serrano, 2008).

- *Organització*: constituïria l'espai des d'on es desenvolupa la participació. Sigui des de l'espai que sigui cal un ens organitzat, ja sigui més o menys institucional, més o menys formal, per a donar-se al seu si la participació dels membres que amb les seves motivacions i la seva cultura participativa desenvoluparan una participació en el seu entorn concret.

Així doncs, aquests tres elements serien tres condicions necessàries – tot i que no imprescindibles, des del meu entendre- sota les quals es caracteritzaria la participació, que depenent de com es doni aquesta juntament amb altres factors donarà lloc a un determinat tipus de participació o a un altre.

Entrant ja als models es prendran com a referència dos elements sobre els quals estructurar les maneres de participar per tenir clares on s'emmarquen les diferents formes que podem trobar, tenint en compte que totes poden ser diferents formes de participació en les que l'element distintiu de cadascuna d'elles seria el grau d'implicació de les persones.

Un primer element seria el descrit per Romero (2008), entre participació indirecta i participació directa. Aquesta participació es caracteritzaria per l'anàlisi de les relacions de poder que es donen entre els individus que conformen els diferents espais participatius, entenent el poder com la capacitat d'incidir en la transformació de la vida social d'una comunitat (Romero, 2008) creant en conseqüència les institucions que regeixen i legitimen aquest poder (Foucault, 2002) en pro dels interessos de la pròpia societat. Des d'aquesta perspectiva, la participació indirecte seria aquella en que les persones deleguen el seu poder a unes altres. Mentre que la participació directa correspondria a aquella on els ciutadans gestionen ells i elles mateixes les seves quotes de poder dins dels respectius espais.

En aquesta dicotomia de participació indirecta i directa, és on hi trobem l'altre element més pausat que vertebrava els models de participació social que es volen mostrar. Es tracta de la categorització que en fan Trilla i Novella (2001) on determinen quatre formes d'implicació en processos participatius tot creant una escala progressiva entre la participació indirecta i directa. Aquestes formes d'implicació, correspondrien a:

³ Generalitat de Catalunya. DECRET 102/2010, de 3 d'Agost, d'autonomia dels centres educatius. Títol 1, capítol 4. Participació en el control i la gestió dels centres. (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Núm. 5686-5.8.2010)

- *“Participació simple: aquella on les persones actuen com a purs espectadors. S’encasella perfectament en la forma de participació indirecta.*
- *Participació consultiva: aquella on s’opina però no es té un control en el poder de decisió, correspon també a una participació indirecta, on s’expressen opinions amb el vot o mitjançant diferents formes de reivindicació legals, però no s’arriba fàcilment al centre de decisió.*
- *Participació projectiva: implica ja un grau d’implicació. En aquesta, els subjectes no són els únics en la presa de decisions, però en són una part i per tant, implica una corresponsabilització en aquesta. Formaria part de la participació directe.*
- *Metaparticipació: representa el grau més alt de participació, significant aquell punt on els individus pensen i desenvolupen col·lectivament una acció, responsabilitzant-se’n i per tant sent-ne al màxim de partícips. Correspon al màxim exponent de la participació directe” (Trilla i Novella, 2001, pàg. 145-151)*

La conjunció d’aquests models, representa en profunditat els graus d’implicació participativa que les persones poden tenir en una societat a través de les diferents estructures que existeixen i en la mesura en la que s’exerceix més o menys poder de decisió.

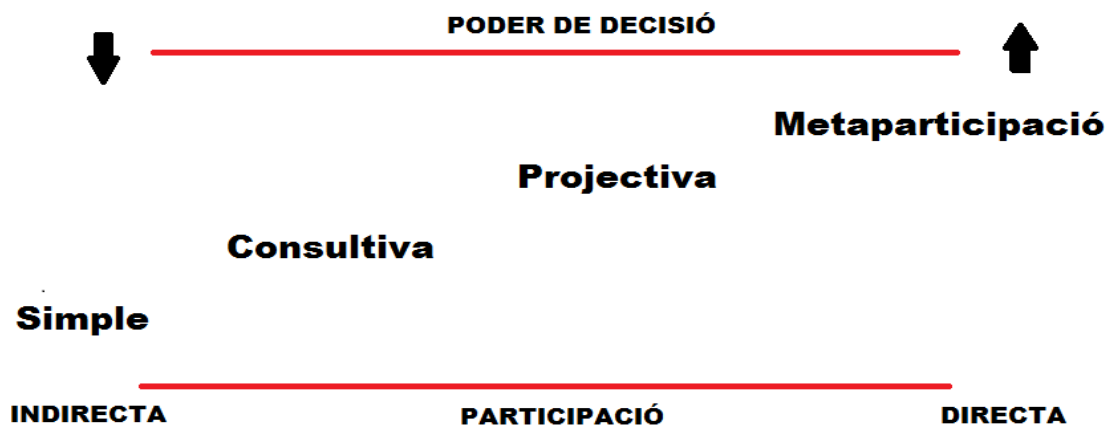


Figura 1. El·laboració pròpia a partir dels graus de participació de Luz Romero (2008) i Trilla i Novella (2001).

La determinació de les condicions per a la participació combinades amb els graus d’implicació de les persones en aquesta, determinaran els models participatius que s’instauraran en cada model social, entitat o grup de persones.

1.1.1- La participació social en l’actualitat. Motor de canvi del present

El present, ens porta a observar un context molt canviant per a la joventut. Això, es produeix en un moment de contracció capitalista (Busqueta, 2013; TAIFA, 2009) en

que totes les condicions materials i socials que fins ara havien sostingut les nostres vides es veuen forçadament canviades per les conseqüències, no només econòmiques sinó també socials, de la crisi capitalista. En aquest sentit, les relacions socials com a conseqüència dels canvis a nivell laboral i de benestar social, es veuen completament afectades a la vegada que canvia l'estructura social existent⁴. Així mateix, aquesta situació també ha repercutit en la participació social.

La participació s'ha vist incrementada en els darrers anys en aquelles accions destinades a desenvolupar reivindicacions socials⁵ per a problemàtiques bàsiques de les persones com és el cas de l'habitatge o la lluita contra la reducció de llocs de treball. També el voluntariat destinat a situacions d'emergència, com per exemple el conegut banc dels aliments o també activitats de caire més assistencial han fet créixer en els darrers anys (des de 2008) una xarxa social i de suport per les situacions d'emergència social que es donen a casa nostra⁶. És important remarcar aquest aspecte, ja que aquesta participació amb un marcat caire social anticapitalista i al marge de les institucions emergeix com a resposta, en molts casos, a les mancances que es poden trobar per part de la societat civil a les pràctiques participatives i espais de participació que fins ara s'havien promogut des de l'àmbit polític o institucional. La societat canviant i líquida de *Bauman* (2004) es tradueix avui en formes de participació ben diversificades també impulsades pels canvis conjunturals que s'han patit en els darrers anys. Si bé és cert no deixen de ser velles formes d'intervenció social, es donen en contextos i períodes de temps molt diferents (Alfie, 1995)⁷. A la vegada, la crisi d'avui lligada a d'altres problemàtiques existents a l'esfera política (i dels polítics), la deslegitimació social del sistema econòmic, la baixa percepció de drets que té la ciutadania i la sensació de frustració del sistema democràtic a Catalunya i al conjunt de l'Estat Espanyol, accentuada per nombrosos casos de corrupció política a diferents nivells de l'administració, provoquen un augment en la desconfiança de la societat vers les institucions (CEO, 2014).

Davant d'aquest escenari, es planteja la necessitat de reforçar la participació de la ciutadania en tots els àmbits per tal de capgirar un sistema social avui molt desgastat i, el més important de tot, que el sorgiment d'un nou escenari democràtic i social sigui construït des de i per la ciutadania d'acord amb els nous consens socials que es decideixin. És a dir, des de la participació i el diàleg directe com a elements imprescindibles per la vertebració de la participació en aquest context de malestars,

⁴ Es modifica l'estructura generant canvis productius. Això suposa variacions que combinades amb les modificacions a nivell laboral plantegen un anàlisi acurat de l'estructura resultant d'això. Desapareix o es dilueix el que s'anomenava la classe mitja, tot i que es manté una confrontació entre una classe dominant i una dominada (Busqueta, 2013), des d'una òptica marxista.

⁵ Enquesta Participació i política 2011 – Soler i Martí, Roger. 2013. *Democràcia, participació i joventut: una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011*. Catalunya: Col·lecció Estudis.

⁶ Aranda, Paco cord.. 2013. *Informe Social 2013. Atur, pobresa i desigualtats socials a Catalunya*. Col·lecció Informes, Fundació Rafael Campanals.

⁷ Aquí trobem l'exemple del moviment dels indignats (Feixa i Nofre, 2013)

precarietat i patiment social. La metamorfosi que el neoliberalisme experimenta en aquest període portarà a un model diferenciat de l'actual per les noves relacions socials i de producció que en sorgiran (TAIFA, 2009 i 2013). Cal tenir present doncs, que el reforçament de la participació és la base per a la construcció d'un paradigma que permeti sortir d'aquesta crisi capitalista amb un sistema de representació democràtica fort que superi l'estancament de la democràcia representativa actual, i permeti generar una retroalimentació d'espais participatius al contrari del que ara succeeix (Etxezarreta, 2001; TAIFA, 2013). Així doncs, la participació no només serà un element de cohesió social i suport a les problemàtiques de les persones, sinó també des del meu punt de vista, hauria de ser el motor de canvi i trencament amb el sistema capitalista.

L'oportunitat de trencament i ruptura amb les desigualtats socials actuals, sorgeix de la necessitat d'una retroalimentació, que hauria de venir donada per una relació en les diferents formes de participació existents, sent aprofitada per a tothom i impulsant-se també des de la mateixa administració. L'actual escenari d'augment en la participació social pot ser un pont per a refer de nou aquesta relació entre ciutadania i institució que fins ara s'ha vist distanciada i fins i tot en alguns casos trencada, amb la finalitat de construir una nova *cultura participativa*. Això passaria per diferents aspectes:

- Foment de la participació en tots els àmbits. Esdevé necessària una voluntat política pel foment de la participació en tots els àmbits. La cultura democràtica no només ha d'estar generada per espais pròpiament al marge de les institucions, sinó que aquestes amb els mitjans que té hauria de ser-ne part impulsora (Romero, 2008). Cal deixar clar, que el fet de fomentar-la, ja sigui a través de l'educació, facilitats en l'organització d'entitats o actes, etc., no significa que hagi d'esdevenir-ne controladora, sinó que tant sols se'n retroalimenta de forma positiva (TAIFA, 2009).
- Conscienciació de la participació més enllà dels problemes socials concrets en l'actualitat. Tot i haver analitzat l'augment de la participació social avui dia⁸, cal tenir en compte que molta d'aquesta participació ve donada pel context de crisi i la necessitat de la solució a conflictes personals de les pròpies persones. Cal destacar que aquesta participació, tot i generar una mínima cultura, no té perquè generar unes bases participatives fixes en les persones participants d'aquesta (Alfie, 1995). Així doncs, s'ha de garantir que aquesta vagi més enllà conscienciant de la necessitat dels moviments participatius com a generadors de democràcia (Vallory i Pérez, 2003).
- Retroalimentació de totes les formes de participació. Cal retroalimentar les diferents formes de participació, sobretot la institucional i la que n'està al

⁸ Comparativa Enquesta Participació i Política a Catalunya 2007 (Registre Públic d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya) i 2011 (Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya) en la variable de participació en entitats i associacions.

marge, per tal d'enriquir-se mútuament reforçant les dues premisses anteriors (Cefaï, 2003).

- Creació d'una consciència col·lectiva a través de l'organització. Amb els passos observats, s'ha d'arribar a la generació d'una consciència col·lectiva, un viure en comunitat que posi al centre de les accions quotidianes i individuals la necessitat de participar o intervenir socialment pel bé comú de forma directa, no delegant en cap cas el poder de decisió a través de formes més horitzontals (Alfie, 1995). Cal remarcar-ho en uns moments on l'individualisme guanya força en detriment d'allò col·lectiu (Bauman, 2004).

1.1.2.- La participació social en la població juvenil

La participació social s'estén als diferents àmbits de les nostres vides podent-se donar de múltiples formes com hem vist, i és obvi que aquesta també implica i ha d'implicar la joventut. Si entenem a la persona jove com a subjecte dins d'aquesta societat amb característiques pròpies pel que fa a àmbits de la vida laboral, social, etc. (Reguant i Castillejo, 1976), arribem a la conclusió de que la seva participació a la que anomenarem participació juvenil, pren característiques pròpies diferenciades de la dels adults o la gent gran, sense deixar d'incidir en el seu entorn social.

Cal tenir present el paper que els i les pròpies joves tenen i/o volen tenir en la societat en el seu dia a dia. Per la seva condició de joves viuen depenents de l'àmbit familiar fins que acostumen a ingressar en el sistema laboral, factor que es dona normalment un cop s'han finalitzat els estudis de ESO o Batxillerat, o un cop acabada la carrera universitària o la formació professional. Tot i així pel context actual, la precarització s'accentua i l'entrada dins del món laboral no suposa per la majoria de joves una autonomia econòmica respecte les seves famílies, quan no s'hi produeix una impossibilitat d'accés a causa dels alts índexs d'atur que pateix la nostra societat (Cortés, 2014). A més a més, les seves vides es viuen regides, a banda d'aquesta transició del món de l'educació al món laboral, per la impossibilitat d'emancipar-se, en molts casos, fora del nucli familiar biològic per aquest no assoliment a la independència econòmica. Fins que no es produeix aquesta independència, molts i moltes joves viuen en un context de deure o deute amb els seus familiars que els mantene, obligats a seguir els camins que es tracen per a aquesta emancipació que la societat marca com a fita, relegant sobre ell o ella uns deures no escollits en cap cas per ell o ella mateixa.

Aquesta posició desfavorable de la que parteixen els i les joves suposa l'excusa perfecte per tal de fer recaure sobre aquestes molts dels fracassos d'una societat imperfecte (López, 2003). A la vegada, aquesta diferència que fins i tot acaba portant a una conflictivitat generacional en determinats contextos (Pascual, 2007), porta en un primer terme a un distanciament dels i les joves amb el que ells i elles identifiquen

com a part d'aquest món adult, entre altres, el sistema polític (Rodó, Foradada, Martín i Castany, 2014). D'aquí, que la participació de la joventut es faci sovint en espais exclusius de joves o marcadament diferenciats dels espais dels adults. La no participació en determinades estructures considerades com a clàssiques, com els partits polítics, els grans sindicats o les associacions de veïns (Soler, 2013⁹), són el que sovint ha portat a les afirmacions de que la joventut passa de tot, obviant la seva organització en estructures diferents de les més tradicionals, com poden ser en casals de joves.

Estudis ens demostren que això en cap cas significa que els joves participin menys que els adults en aquest espai tant ampli com és el de la participació (Soler, 2013). Els i les joves participen i han participat en molts espais que tenen certa incidència en el seu entorn. En són exemples clubs esportius de barri –que sovint generen consciència col·lectiva i sentiment de barri (Reguant i Castillejo, 1976)- o entitats de lleure –clar treball amb valors transformadors (Trilla, 1996) o la cultura popular-. A més a més entrant ja en l'àmbit de la participació política, desvinculada però de la institució i partits polítics, trobem que els i les joves tenen nombrosa presència en mobilitzacions com manifestacions o participació amb activitats d'un caire més reivindicatiu prenent com a marc d'actuació directa el carrer¹⁰. De fet, moltes de les protestes socials que han trasbalsat el món marcant un punt d'inflexió en determinats moments històrics han vingut marcades per moviments on el jovent hi ha tingut un paper primordial, n'és exemple el Maig del 68 (Cohn-Bendit, 1986). Les particularitats d'aquestes diferències en la participació respecte de la població adulta no són doncs en termes quantitius, sinó en la manera com aquesta es desenvolupa. Les característiques principals és que aquestes esdevenen més curtes, menys constants i més intenses (Alfie, 1995), cosa que podria establir el paral·lelisme amb el cicle vital que viuen els i les joves al llarg del seu recorregut com a tal. N'és un exemple el paper de les noves generacions amb els contextos socials actuals, com va ser el cas de participació donada en el 15M (Feixa i Nofre, 2013)¹¹.

1.2.- El foment de la participació social

1.2.1.- Valors que fomenten la participació social en la joventut

Tots aquests aspectes relacionats amb la joventut i la participació juvenil venen donats per unes característiques comunes entre molts dels i les joves que promouen aquesta participació social –associacionisme juvenil-, que en algunes ocasions buscada des de

⁹¹² Soler i Martí, Roger. 2013. Democràcia, participació i joventut: una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011. Catalunya: Col·lecció Estudis.

¹¹ Feixa, Carles (2013). *Crònica del 15M. Del campamento al ágora*, dins del llibre Feixa, Carles i Jordi Nofre (eds.) (2013). *#GeneraciónIndignada. Topías y Utopías del 15M*. Lleida: Editorial Milenio.

les institucions per vetllar del propi sistema democràtic ha topat amb l'impediment de la seva extensió per l'existència d'espais molt institucionalitzats, burocratitzats o formals on els joves no s'hi han sentit prou còmodes (Serrano, 2008).

Tot i així és a partir de l'experiència de joves en espais com en el món del lleure, casals de joves o d'altres des d'on a la vegada que s'impulsava aquesta participació social es generaven uns valors al seu si per aquest foment de la participació tot generant una consciència i uns valors que permeten parlar d'espais educatius en la participació tot i etiquetar-los com a no formals, esdevenint veritables espais de foment per a la participació social. No és d'estranyar, ja que molts d'aquests espais provenen d'unes arrels de transformació social que permeten el desenvolupament d'una educació crítica i solidària amb l'entorn (Trilla, 1996). Els principals valors d'aquests moviments participatius, representarien la solidaritat, el companyerisme, l'assumpció de responsabilitats o la visió crítica del seu entorn. Aquests valors destaquen per no trobar-se practicats en la mateixa escola (Vallory i Pérez, 2003) que pren models rígids que no permeten una interacció entre educant i educat, mentre que la participació en aquests espais permet el trencament d'aquests rols en els quals ens han educat (Nuñez, 2004).

La vivència d'aquestes experiències i valors són identificats des del mateix PNJC (2010) com fomentadores de la participació. És aquí on el moviment associatiu juvenil i els espais físics per a joves, representen uns dels molts elements que poden contribuir al foment d'aquests valors i en conseqüència de la participació social. En aquest treball en centrarem en dues experiències participatives focalitzades a Palau-Solità i Plegamans, com són l'Espai Jove l'Escorxador i el Casal de Joves Enfarrats, dos models organitzatius que conformarien espais físics per a joves per contribuir al foment de la participació que com assenyala Romero (2008) es vertebrava per la *motivació* i la *cultura participativa* a través de l'*organització*.

1.2.2.- Els espais físics com a eines pel foment de la participació social

Els espais físics juvenils constituïrien locals físics de participació des d'on les entitats desenvolupen a través de la seva organització i pràctica diària la seva tasca social. En aquest terreny no es pot definir exclusivament un sol model, ja que moltes associacions el tenen per soles o l'han de compartir amb alguna altre entitat, ja sigui juvenil o adulta. Tot i així, és important assenyalar-ho com a eina de foment de la participació que representa, a través de la qual des de les polítiques de la Generalitat s'han impulsat d'una banda (PNJC, 2010), o s'han articulats sovint al marge d'aquestes, ja que ha estat una demanda molt comuna entre els i les joves que volen organitzar o realitzar algun tipus d'activitat (Reguant i Castillejo, 1976).

Pel que fa als espais físics, es donen diferents escenaris depenent dels contextos en els quals alguns estan gestionats per a col·lectius els quals han decidit per iniciativa pròpia el lloguer i gestió de l'espai, o d'altres que han estat impulsats per l'administració i n'ha cedit la gestió o la pràctica en les diferents entitats o col·lectius que el reivindicaven.

La gestió que les associacions fan dels espais és diferent, donant pas a aquests escenaris que es podrien dividir principalment en tres:

- Espais de gestió administrativa: es caracteritzen per una dependència directe amb l'ajuntament i l'administració. Aquesta dependència es concreta amb l'establiment d'horaris, normes i usos per part de la mateixa administració que les entitats han d'acceptar. En trobem l'exemple amb l'Espai Jove El Kaliu de Lliça de Vall (Pla Local de Joventut, 2012).
- Espais Cogestionats: es caracteritzen per una gestió compartida entre l'administració i les entitats o col·lectius que en fan un ús quotidià. N'és un exemple l'Espai Jove l'Escorxador de Palau-Solità i Plegamans (Ajuntament Palau-Solità i Plegamans, 2006).
- Espais autogestionats: es caracteritzen per una gestió completament autònoma de l'administració per part del o dels col·lectius que en formen part. En són exemples els casos dels Casals Joves de Catalunya (2013).

En quan als col·lectius o entitats juvenils que participen d'aquests espais, alguns els conformarien els d'una estructura organitzativa més representativa que sovint van lligats a estructures que van més enllà de l'àmbit local d'un col·lectiu com podrien ser els Consells Locals de Joventut (Claret, 2014), que coordinen al seu si diverses entitats juvenils. D'altra banda, existirien tota una xarxa de col·lectius que treballarien d'una forma molt més autònoma a l'administració i que sovint acostumen a gestionar aquests espais amb un caràcter autogestionat, aquests serien els Casals de Joves de Catalunya (Casals de Joves de Catalunya, 2013) o altres col·lectius o entitats de joves a nivell local. Dins d'aquests últims, hi formarien part alguns dels centres socials okupes amb forta presència a Catalunya des dels anys 90 (Calle, 2004). Els primers –Consells de Joventut- acostumen a prendre una gestió més administrativa o cogestionada, mentre que els segons –en els quals focalitzarem l'anàlisi-, prenen un caire més autogestionat.

1.3.- L'autogestió com a foment de participació social

Per entendre per què l'autogestió pot fomentar la participació social cal primer remuntar-nos als inicis d'aquesta pràctica en el nostre entorn més proper, en un temps i un lloc concrets, la transició (postfranquista) a Catalunya, per tal d'observar-ne el seu desenvolupament la participació que representa.

L'autogestió ressorgeix en el temps de la transició com a pràctica política principalment en dos àmbits: el social i el laboral (Molinero i Ysàs, 2010; Martínez 2002). Pel que fa al social, aquesta autogestió es veu representada i posada en pràctica principalment per les associacions de veïns que promouen un model de lluita i autoorganització veïnal que pretenia una descentralització del poder centrant la lluita i la participació política en l'àmbit més proper, els barris. Aquestes lluites de les quals els i les joves en prenen part (Reguant i Castillejo, 1976) es basaven en les reivindicacions de demandes concretes dels barris de les grans ciutats – que és on prenen força- i on s'aconsegueixen millores substancials com són en l'àmbit del transport o la gestió dels recursos més bàsics¹². Aquestes pràctiques que es donen al marge de les institucions i dels partits polítics d'aquell moment entren en un escenari polític en el que les reivindicacions i els projectes d'autogestió veïnal conflueixen amb les grans reivindicacions per les llibertats sorgides amb la caiguda del règim franquista (Molinero i Ysàs, 2010), i es tradueixen en formes de suport en l'àmbit laboral- sindical (Bilbao, 1992).

En aquest període, i a causa sobretot de la transformació industrial que pateix l'Estat Espanyol als anys 70 principis dels 80 (Molinero i Ysàs, 2010), la lluita laboral pren importància i s'articula a través de sindicats i assemblees de treballadors i treballadores que recuperen en algunes ocasions, a través de les vagues, el control dels centres de treball. N'és un exemple la fàbrica Numax que va restar dos anys -de 1977 a 1979- sota control dels i les mateixes treballadores autogestionant al complet la producció i distribució dels béns electrodomèstics als quals es dedicava l'empresa (Jordà, 1980).

Aquestes pràctiques però, aniran perdent força amb els anys quan disminueix per una banda la competitivitat en el mercat capitalista i, d'altra banda, es dona una desmobilització d'aquests espais per una assimilació sobretot de les cúpules sindicals traduïts en diferents pactes amb el govern central que acaben formant el que es coneix com la pau social que silencia les diferències encara existents en un Estat Espanyol reconvertit del període franquista (Rodríguez-Rata, 2011). Durant aquests anys doncs, aquestes pràctiques s'aniran reduint així com també la referencialitat dels diferents moviments socials, com a pràctica d'autoorganització i d'incidència ideològica i política (Calle, 2004) en la seva funció dinamitzadora de canvi i transformació social, al marge de l'administració.

¹² Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona. Barcelona: 40 anys d'acció veïnal. Recuperat de 20 d'Agost de 2014, des de <http://www.memoriaveinal.org>

1.3.1- L'autogestió

A partir d'aquesta breu contextualització podríem definir que l'autogestió es basa en l'autoorganització d'un col·lectiu¹³ determinat a partir del funcionament assembleari i la democràcia directa com a forma de decisió sobre tot allò que està relacionat en l'àmbit econòmic, polític i cultural (Martínez, 2002) que els interpel·la. Aquesta autoorganització es reproduïx tant externament com internament a través del col·lectiu, decidint-ne el grau d'autogestió al qual es vol arribar; és a dir, decidint el marge d'independència i autonomia que es vol tenir respecte la institució i/o l'administració. Una de les característiques principals d'aquest model organitzatiu, seria la flexibilitat enfront la rigidesa i verticalitat institucional. Representa un exercici de democràcia directa sobre les decisions que afecten als individus i al col·lectiu posant-los en peu d'igualtat (Vaneigem, 1974). A partir d'aquí, en base a la igualtat de participació, representació i opinió, l'assemblea considerat el màxim òrgan decisor, defineix com es dóna aquesta autogestió i si es dota d'estructures delegatives si és necessari per tal d'efectuar la seva pràctica diària.

Un dels punts més criticats sobre aquest mode d'organització i pràctica precisament, n'és la seva operativitat ja que qualsevol decisió ha d'estar consensuada i/o votada pel mateix col·lectiu o bé acceptada per les seves estructures organitzatives. Es poden trobar molts models diferents d'autogestió, però es poden identificar alguns punts en comú en tots ells:

- Assemblea com a òrgan màxim de representació on hi resideix la sobirania decisòria que caracteritza l'autogestió (Martínez, 2002). Des d'aquí es defineixen si es produeixen delegacions en l'execució de les pràctiques o fins a on es porta aquesta autogestió (Vaneigem, 1974).

- Pràctica participativa que permet la representació, opinió i capacitat de decisió de totes les persones membres que en formen part (Jordà, 1980).

- Autonomia de les institucions. L'espai autogestionat, pren la característica de poder decidir sobre ell mateix la mesura en la que desenvolupa la seva pràctica de forma totalment aïllada o col·lectiva amb d'altres espais.

Però l'autogestió també pot comportar unes dificultats en la seva gestió o aplicació en el col·lectiu que en dificultin l'activitat diària, com poden ser:

"- Impregnació d'antigues pràctiques no autogestionàries. Les pràctiques habituals molt burocratitzades i lligades al sistema més institucional, poden suposar un impediment en la pràctica i conscienciació col·lectiva dins d'un espai autogestionat.

¹³ Tot i que es faci referència a un col·lectiu determinat per l'interès del treball, des de punts de vista més llibertaris ideològicament, es pot concebre com una forma d'autoorganització estesa en la societat en general (Vaneigem, 1974).

- *Sorgiment de noves demandes, fruit de les inquietuds de les persones que en formen part i del nou format organitzatiu que es pren, que poden dificultar-ne les seves solucions a causa de manca de coneixement o recursos materials i/o socials.*

- *Pautes poc definides entre les persones que la practiquen. La seva pràctica es pot donar des de l'àmbit més privat fins al més col·lectiu, de manera que fa que, sumat a la flexibilitat en la seva aplicació es puguin donar diferents maneres d'entendre-la i aplicar-la dins d'un mateix col·lectiu dificultant-ne la seva aplicació real per marcar-se diferents velocitats al si del col·lectiu." (Vaneigem, 1974. Pàg. 25-26)*

Aquestes dificultats han provocat en algunes ocasions que experiències autogestionades no poguessin continuar endavant (Jordà, 1980 i 2004) degut a la seva complexitat pràctica. Però també no es pot oblidar que la ràpida deslegitimació social i política que reben aquests espais per part de l'administració, si no acaben essent assimilades per la pròpia institució (Martínez, 2002) són una amenaça per l'existència d'aquests espais que pretenen subsistir al marge de l'aparell institucional i polític per crear altres formes de convivència, economia i societat. Tot i així, és cert, que la gran multiplicitat d'experiències que existeixen o han existit permeten posar en dubte l'afirmació de que moltes vegades les experiències d'autogestió estan condemnades al fracàs perquè no han funcionat.

Les experiències autogestionàries es caracteritzen per una sèrie de particularitats des d'on s'identifiquen elements propis de la participació més *directe* o *metaparticipativa*, els quals poden no trobar-se en els espais gestionats o impulsats directament pels ajuntaments per basar-se, precisament en una participació amb un caràcter més *indirecte*, com poden ser¹⁴:

- Total capacitat de decisió sobre un mateix o el col·lectiu. Existeix l'autonomia a desenvolupar-se només amb l'ajuda de les persones o col·lectius que en formen part si així ho volen.

- Augment en la diversitat d'opinions i aportacions en la visió del projecte, que si ve pot comportar alguns inconvenients, també representa l'augment de possibilitats de punts de trobada i en comú per a la construcció d'aquest aportant-li riquesa.

- Coneixement de noves formes d'organització més enllà de les estructures clàssiques reproduïdes en moltes ocasions per espais de participació del jovent. No només a nivell intern del col·lectiu o l'espai, sinó en la coordinació amb d'altres espais autogestionats o les relacions que es poden establir posteriorment amb l'administració.

¹⁴ Aquests elements s'extreuen de l'anàlisi dels dos documentals basats l'experiència real d'autogestió de la fàbrica Numax a Catalunya. Jordà, Joaquim. 1980. Numax presenta.... 115min.. ;Jordà, Joaquim. 2004. Veinte años no es nada. 112min..

- Generació de vincles de solidaritat amb la resta d'espais que es troben en les mateixes situacions. En són exemples d'això en l'àmbit juvenil les plataformes que engloben projectes autogestionats en forma de suport i treball entre si, per exemple els Casals de Joves de Catalunya (2013).

- Adquisició de nous coneixements. El fet d'autogestionar tot el col·lectiu i el que això implica, requereix de l'adquisició de coneixements que en d'altres ocasions es podria assumir des d'una persona amb coneixements professionals com un tècnic de joventut o d'altres perfils professionals.

Tots aquests elements representen una obertura i inclusió en l'organització del col·lectiu, facilitant la participació de les persones que així ho vulguin. És per aquest motiu que poden constituir elements d'interès amb un gran valor pel foment de la participació social, creant així generacions de persones joves amb una implicació forta amb el seu entorn degut a la responsabilitat que suposen els elements esmentats.

1.3.2- Autogestió i joventut

Les experiències d'autogestió en la joventut s'han donat de diferents formes degut a la seva multiplicitat d'experiències i adaptació en cada cas i context, no només en l'àmbit juvenil sinó en general. Així doncs, aquestes experiències s'han donat tant en la gestió dels espais pròpiament físics que serien aquells més visibles, com en les pràctiques participatives diàries del mateixos col·lectius.

En quan als espai físics, els espais autogestionats s'acostumen a caracteritzar per l'existència d'experiències com l'esmentada anteriorment dels Casals de Joves de Catalunya (2013) o espais propis del moviment okupa, majoritàriament juvenil (Calle, 2004) tot i que ara arrel de la crisi a l'inici del 2009 l'okupació d'habitatges s'ha estès a d'altres grups d'edat, com podem veure amb la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) a diferents viles i ciutats. Més enllà de la legalitat o no d'aquests espais, en ambdós casos es dona una autonomia total de la gestió dels locals i els projectes engegats en aquests per part de les persones que hi entren a dinamitzar-lo. Aquesta autonomia pot ser relativa si es té en compte que en moltes ocasions els col·lectius que gestionen aquests espais poden recórrer a ajudes econòmiques, tot i que cal tenir clar que en cas de poder rebre ajudes externes és per la pròpia decisió del col·lectiu en assemblea. Les organitzacions en aquests espais solen tenir un caràcter assembleari que es reorganitza a través de la representativitat escollida en assemblea i és revocable en qualsevol moment per la mateixa (Casals de Joves de Catalunya, 2013; Martínez, 2002). Per tant, es pot dir que s'inspiren en l'autogestió, tot i els matisos que els caracteritza a l'hora de definir la seva autonomia i relació institucional i/o amb d'altres espais amb qui mantenen una relació.

2.- Hipòtesi

L'existència d'espais físics d'autogestió amb la pràctica autogestionària de diferents entitats o col·lectius es percep i es troba en molts pobles o ciutats en moltes ocasions com a complementàries amb espais que tenen altres funcions. Així doncs, es poden donar espais de convivència d'un espai jove autogestionat per un mateix col·lectiu o diferents col·lectius, així com un espai de l'ajuntament constituït com equipament municipal des d'on hi participen algunes associacions que internament poden funcionar de forma autogestionària, com el cas de la cogestió de Palau del que es parlarà més endavant. Així doncs, es fa difícil delimitar o parlar d'un únic model o espai d'experiència de l'autogestió juvenil sense perdre de vista la diversitat organitzativa del jovent avui. Tot i així, ens centrarem en l'exemple de Palau-Solità i Plegamans, població situada al Vallès Occidental, des d'on s'articula un gran teixit participatiu en l'àmbit de la joventut. Aquest teixit fomentat tant pel propi consistori com per les mateixes associacions juvenils del poble, constitueixen un camp interessant d'anàlisi sobre com aquesta autogestió pot suposar un foment participatiu en els i les joves.

Des de la realitat de Palau-Solità i Plegamans es compararà l'Espai Jove l'Escorxador i el Casal de Joves Enfarrats per intentar demostrar com la participació dels joves en espais autogestionats representa un foment per a la participació social en aquests. D'aquesta manera, es pretén demostrar la validesa i necessitat d'uns espais sovint ignorats o invisibilitzats des de la mateixa administració, però que guarden en el seu si un potencial gens menyspreable, tot fent una aportació social necessària pel benestar social d'una comunitat o poble.

3.- Metodologia

La part metodològica que ens serveix per estructurar i sistematitzar el procés de recerca d'aquest treball centrat en el cas d'espais juvenils de Palau-Solità i Plegamans, es basa en una metodologia qualitativa que pretén a partir de dos espais juvenils d'aquesta població i la participació que s'hi dóna observant el foment de la participació entre els diferents joves que hi participen, què representa l'existència dels espais autogestionats com a eines pel foment de la participació. Per fer-ho es farà un anàlisi exploratori exhaustiu de documents a nivell administratiu, i dues entrevistes, una grupal i una individual a joves participants d'aquests espais.

3.1- Fases de recerca i tècniques utilitzades

3.1.1. Fases de recerca

Fase 1:

En la primera fase es farà una revisió de tota la documentació recollida desenvolupant un anàlisi de documents per tal de poder articular un marc teòric prenent com a principals variables d'anàlisi la participació, concretament la participació social i l'autogestió (Jordà, 1980 i Martínez, 2002). La perspectiva juvenil, és a dir l'observació d'aquests elements a través de la joventut, ha estat inclosa de forma transversal en aquest fase d'una durada de 3 mesos.

Fase 2:

Durant la segona fase, aproximadament un mes, es desenvoluparà la construcció dels instruments de recerca per tal de poder realitzar el treball de camp. Aquest últim, es centrarà fonamentalment a Palau-Solità i Plegamans, per a poder observar dos dels models organitzatius existents en els espais juvenils del poble i observar-ne els beneficis que tenen ambdós per a la participació social del jovent.

Fase 3:

El treball de camp desenvolupat a Palau-Solità i Plegamans, es farà al llarg dels dos mesos realitzant les pràctiques professionals del Màster a l'Espai Jove l'Escorxador on podrà establir contacte amb els i les treballadores de l'espai, els i les joves de Palau -sobretot organitzats entorn de l'EJE-, així com els joves del Casal de Joves Enfarrats. S'aprofitarà per realitzar entrevistes als joves que formen part d'aquests, així com recerca documental dels principis sobre els quals s'articulen les polítiques juvenils i el foment de la participació al poble.

Fase 4:

Un cop fet l'anàlisi es passarà a l'elaboració de conclusions tant de la revisió exhaustiva feta a la documentació a nivell teòric i de les entrevistes. Aquest anàlisi es farà a partir de les principals variables de la comparació en l'estructura organitzativa i de funcionament tant dels espais com de l'organització dels i les joves en aquests, siguin o no membres d'entitats. A la vegada, aquestes conclusions serviran per a elaborar unes primeres aproximacions i/o orientacions per tal d'observar el paper dels espais autogestionats en el foment de la participació social tot donant forma i resposta a la hipòtesi plantejada.

3.1.2- Mostreig i tècniques utilitzades

- Anàlisi de documents:

Els documents estudiats per al recull d'informació han estat extrets d'internet pel seu caràcter públic i també d'altres documents facilitats per els i les treballadores del mateix Espai Jove, per tal de fer-me accessible la informació de la realitat juvenil de Palau-Solità i Plegamans.

Aquests documents principalment són el Pla Local de Joventut 2013-2016 elaborat per l'Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans i utilitzat per la contextualització a nivell juvenil a través de l'estudi exhaustiu i quantitatiu que apareix en aquest, així com per conèixer l'orientació i el treball de les polítiques públiques de joventut a nivell local que afecten directament els dos espais físics, i sobretot als i les joves; el Projecte de gestió i serveis de l'Espai Jove l'Escorxador (2006) elaborat per l'Ajuntament de Palau, però dissenyat per l'empresa ENTORN S.C.C.L per a un estudi sobre la gestió de l'espai, per tal d'abordar els plantejaments en els objectius i l'organització interna de l'Espai Jove l'Escorxador; i finalment, el Programa de dinamització i formació del teixit associatiu (2009) dissenyat per l'Ajuntament a través dels tècnics de joventut, els i les mateixes joves, el Pla Local anterior i el suport d'altres estudis estadístics sobre la realitat demogràfica juvenil de Palau, amb l'objectiu de conèixer els principals reptes en l'àmbit de la conformació del teixit associatiu a nivell juvenil a través de la pràctica de l'Escorxador, però també per entendre l'existència del Casal de Joves Enfarrats, tres anys després del document inicial del projecte.

- Grups de discussió i entrevistes:

L'experiència i la veu dels i les joves en la participació dins dels diferents espais físics existents a Palau, així com la seva incidència en la participació social és una de les fonts principals d'anàlisi de les que em vull dotar per tal d'extreure la seva visió a través de

les seves vivències observant així què ha aportat la participació en cada un dels diferents espais, dels quals participen o han participat, en el foment de la seva participació social. És per això que les entrevistes en un inici anaven orientades en la constitució de dos grups de discussió formats per joves associats entorn una entitat juvenil del poble participants activament dels dos espais físics, i un per a joves no associats per englobar joves que tant sols han participat d'algunes activitats o aquells que no han participat mai de cap. El primer orientat a veure què els hi ha aportat l'organització entorn dels dos espais en la seva participació, mentre que el segon per tal d'enriquir l'anàlisi en veure què ha portat a adoptar aquest tipus de participació.

Finalment, per la manca de voluntat d'involucrar-se d'uns i altres, el primer grup s'ha reduït a un grup de discussió - entrevista grupal entre 3 joves, dos participants del Casal de Joves Enfarrats però ex membres de l'esplai inclòs dins l'EJE, i un de la *Descoordinadora* i per tant, de l'EJE. A aquest grup, s'ha afegit posteriorment una entrevista individual a un jove no organitzat en cap espai formal juvenil que tot i no participar de la cogestió directe de l'Escorxador, n'és actiu en la seva participació en els projectes Mulla't, el ParticiPalau o altres activitats de l'espai. Tot i representar una mostra petita, representa la visió de tres perfils de jove que dins la *participació directe* -anant de la *metaparticipació* a la *participació projectiva*- conformen el moviment participatiu en el poble a través dels dos espais esmentats. Aquestes entrevistes s'han formulat tenint en compte diferents objectius:

Objectiu principal

- Descobrir la voluntat d'incidir o no dels joves en el seu entorn. És a dir, la voluntat i la motivació de desenvolupar la participació social a partir de la seva experiència en els seus col·lectius o espais de participació.

Objectius específics

- Confirmar si existeix aquesta voluntat.
- Analitzar la relació que estableixen amb la resta de joves.
- Conèixer com creuen que s'ha de donar la participació juvenil.
- Conèixer les potencialitats i limitacions de la participació juvenil al poble.

S'han realitzat entrevistes tant sols a joves, per tal de no perdre l'òptica a través de la qual s'hauria de tenir en compte el foment de la participació en aquests. És a dir, a

través de l'experiència que aquests i aquestes joves viuen en els diferents espais a través de la seva gestió.

- Vivència personal:

A través de les pràctiques del Màster desenvolupades al mateix espai jove, el coneixement adquirit en la meva vivència durant dos mesos a mitja jornada en l'espai complementa de forma transversal les dues anteriors fonts metodològiques. Les experiències pròpies viscudes arran de la meva implicació amb el moviment participatiu juvenil del país sumat amb el contacte amb el treball diari, així com el coneixement de les persones de l'àmbit de l'administració que treballen a diari en l'Espai Jove l'Escorxador, permet agafar una visió global i completa per abordar la cocció de les conclusions i orientacions que s'extreuen de les dues fonts anteriors.

Així doncs, a partir d'aquest anàlisi qualitatiu i exhaustiu de tota la documentació vull analitzar la veu dels i les joves seleccionades per a les entrevistes, així com també tenir en compte la pròpia experiència per tal d'abordar la qüestió de l'autogestió juvenil basada en els processos d'enriquiment personal dels i les joves en aquests espais, que al meu entendre és des d'aquest enriquiment i vivència individual i col·lectiva des d'on cal abordar aquesta qüestió juvenil perquè s'acabin traduïnt en apostes polítiques pel benefici del jovent.

3.2.- El foment de la participació juvenil a Palau Solità i Plegamans

3.2.1- Palau-Solità i Plegamans: contextualització

Palau-Solità i Plegamans és un municipi de la comarca del Vallès Occidental, integrada dins de la província de Barcelona, amb un total de 14.454 habitants¹⁵. Les principals característiques locals són entre d'altres, la gran extensió del poble que fa que el mateix es reparteixi amb diferents urbanitzacions al llarg dels 14,9km² que ocupa. Tot i la proximitat amb poblacions de la mateixa comarca com Sabadell, la seva realitat geogràfica és la proximitat amb pobles de la comarca del Vallès Oriental com Caldes de Montbui, Lliçà de Vall o Lliçà d'Amunt amb les quals es comparteixen semblances de caràcter geogràfic i econòmic.

Amb les dades del propi Pla Local de Joventut 2013-2016, sobre el qual es basen les diferents polítiques públiques cap aquest segment de població, el 2011, Palau tenia uns 2.331 joves que significava un 16,24% de la població total de Palau. A nivell municipal, Palau conté un institut públic, IES Ramón Casas i Carbó, i el centre concertat l'Escola

¹⁵ Altres dades estadístiques d'interès referent a Palau-Solità i Plegamans es troben en l'Annex 6.2.

Marinada, on hi van els joves fins als 18 anys en un i 16 en l'altre respectivament. A banda d'aquests espais, Palau també disposa d'espais de formació professional, biblioteca i un espai jove, l'Escorxador, impulsat per la regidoria de Joventut. Aquests, constitueixen els principals equipaments juvenils destinats en gran mesura a les persones joves del municipi.

En mig d'aquest context geogràfic i demogràfic, Palau destaca per l'impuls de la participació entre la seva població, sobretot la jove, donat per una clara voluntat política del mateix consistori que ho defineix en paraules seves com potenciar *“una cultura participativa per facilitar que les persones joves, en els diferents àmbits socials, es puguin vincular als processos de presa de decisions i a les entitats juvenils i formar-ne part.”*¹⁶

Palau-Solità i Plegamans manté unes dades de participació entre els i les joves molt significatives (Pla local de Joventut, 2013) si les comparem amb d'altres poblacions del seu entorn. Tot i predominar un perfil de jove “pluriassociat”, tant sols un 30,6% dels enquestats per a la realització d'aquest Pla, afirmen no participar en cap entitat mentre que la resta afirmen estar vinculats i vinculades en una o dues entitats. Aquest fet es produeix per l'alt contingut de participació que es fomenta entre la gent jove (Programa de dinamització i formació del teixit associatiu juvenil, 2009), cosa que ha constituït un punt de dinamització pels i les joves que a dia d'avui s'organitzen o participen de les activitats impulsades per les diferents associacions del municipi.

A banda d'aquesta implicació però, hi ha un alt coneixement de les entitats juvenils que existeixen al poble, posant especial èmfasi amb aquelles que es mantenen més actives en quan a activitats realitzades com pot ser l'esplai el Botó o el Casal de Joves Enfarrats (Pla local de joventut, 2013). El fet que la majoria de joves, coneguin algunes d'aquestes entitats, o l'Espai Jove l'Escorxador des d'on es vehicula l'activitat d'algunes d'aquestes¹⁷, constitueix un gran indicador de la influència de la participació entre la gent jove. És important destacar també que un 30,8%, segons indica el pla, s'han dirigit a la regidoria de joventut municipal per tal de consultar o exposar alguns dubtes en matèria de joventut. Aquest element és molt interessant, ja que indica el nivell de proximitat que s'ha creat entorn el consistori a través de la regidoria i els tècnics municipal i sobretot els plans de promoció de la participació juvenil articulats a través de la feina desenvolupada pel principal espai físic juvenil, l'Escorxador.

¹⁶ Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans. 2013. Pla local de joventut de Palau-Solità i Plegamans 2013-2016.

¹⁷ En el mateix anàlisi fet en els joves dins Pla Local de Joventut (2013), aquests reconeixen un total de 46 entitats o associacions diferents en el poble –algunes d'elles quasi inexistents- amb diferents graus de coneixement.

3.2.2.- Els espais físics per a joves a Palau

Per parlar de l'actual participació en els espais físics per a joves a Palau-Solità i Plegamans, ens cal remuntar a l'any 2008 amb la inauguració de l'Espai Jove l'Escorxador (EJE). Aquest espai, sorgit per una demanda d'un espai per a les entitats juvenils existents en aquell moment al poble agrupades entorn de la *Descoordinadora*, se'ls planteja l'oportunitat d'entrar dins un procés participatiu en el qual es pretén potenciar la creació d'aquest espai municipal perquè serveixi d'una banda per engegar algunes funcions a nivell de joventut que l'ajuntament necessita -generar espais de trobada per a joves, punts d'informació permanents juvenils, generació de tallers per a joves, etc.-, i d'altra banda per tal d'integrar les entitats que havien dut aquestes reivindicacions per tal de poder ajudar a dinamitzar el teixit associatiu juvenil de Palau.

D'aquest procés, en surt el projecte de cogestió de l'Escorxador, que es caracteritza per una gestió coordinada de l'espai entre les entitats que formen la *Descoordinadora* i un grup de tres persones que treballen per l'administració¹⁸ que desenvolupen tasques de dinamització i informació juvenil, a banda de coordinació del teixit associatiu del poble.

És a partir d'aquest moment, des d'on amb l'experiència del procés participatiu engegat amb la construcció de l'Espai Jove l'Escorxador, es comença una dinàmica de treball més propera amb els i les joves de Palau, que permet coordinar de forma molt més ordenada totes aquelles associacions que fins al moment no tenien un punt de trobada més enllà de l'estructura organitzativa de la *Descoordinadora* i per aquelles que no participaven activament de cap entitat com a punt de trobada amb altres joves i amb les mateixes entitats.

La voluntat de la regidoria continua amb l'impuls d'iniciatives com les jornades de participació a Palau -ParticiPalau- i la creació d'altres espais que a través de l'Escorxador han anat prenent forma o consolidant-se. Tanmateix, algunes altres entitats han quedat al marge, per voluntat pròpia, d'aquesta columna vertebradora de la participació; es tracta del Casal de Joves Enfarrats que tot i participar en un inici d'aquest projecte, el propòsit d'assolir un local pròpiament juvenil i autogestionat per tal de donar resposta a un sèrie de necessitats que no veuen acomplertes amb el projecte de l'Escorxador, es desmarquen de les entitats que si que entren en la cogestió de l'EJE. El seu contacte però és fluïd amb la regidoria i les altres entitats a través dels tècnics que operen des de l'espai jove municipal.

¹⁸ Tot i que dos d'elles pertanyin a Itinere, empresa que es dedica a la gestió i dinamització de serveis en l'àmbit juvenil. Per tant, l'ajuntament en té part externalitzada.

4.- Anàlisi

4.1.- Anàlisi dels espais físics de Palau-Solità i Plegamans: L'Espai Jove l'Escorxador i el Casal de Joves Enfarrats.

A l'hora d'observar els espais físics existents a Palau-Solità i Plegamans he utilitzat quatre elements principals d'anàlisi (Vaneigem, 1974; Martínez, 2002; Calle, 2004) per tal d'extreure'n posteriorment les diferents observacions i conclusions, referents principalment a qüestions d'estructura organitzativa i la relació que s'estableix amb els i les joves. Per aquest motiu em fixaré per tal d'estructurar l'anàlisi d'aquesta part:

- En l'estructura organitzativa d'ambdós espais.
- En la dinàmica de la pràctica diària en relació la gestió de les activitats i de l'espai.
- Sobre el grau d'autonomia de les entitats que en formen part.
- El caràcter de les activitats que es desenvolupen en aquests espais.

L'Espai Jove l'Escorxador

El Juny de 2008 s'inaugura l'Espai Jove l'Escorxador (EJE) de Palau-Solità i Plegamans (Projecte de gestió i serveis de l'Espai Jove l'Escorxador, 2006) englobant dins seu el que conforma avui la *Descoordinadora*, espai de coordinació entre diferents entitats juvenils. Amb l'EJE, des de l'Ajuntament s'aprofita l'ocasió per tal d'impulsar el Programa de dinamització i formació del teixit associatiu juvenil (2009) amb el qual es vol, a través d'un conveni amb la *Descoordinadora*, impulsar i consolidar la dinamització i la formació del teixit associatiu de Palau a través de l'Espai Jove l'Escorxador.

Aquest conveni es tradueix principalment en l'establiment de la gestió de l'espai a través de la cogestió per tal de garantir una participació activa de les entitats en el mateix espai i sentir-se'l seu. L'estructura organitzativa d'aquesta cogestió es desenvolupa a través de tres persones tècniques del mateix espai que realitzen les tasques municipals, conjuntament amb tres representants de la coordinadora juvenil que representen les entitats que fan ús de l'espai tal i com apareix en l'esquema del Projecte de gestió i serveis de l'Espai Jove l'Escorxador (2006). L'objectiu d'aquest projecte és el d'aprofitar l'EJE com a eix vertebral articulament les diferents polítiques municipals a través d'aquest espai proper amb la joventut, a través de punts d'informació i orientació –per exemple laborals o de salut-, conjuntament amb la dinamització del teixit associatiu a través de la integració de les associacions juvenils al seu si. En un inici es volia crear una dinàmica d'activitats conjuntes, a més de les pròpies de cada espai o entitat, tot i que en la pràctica tal i com afirma el jove associat

en l'entrevista realitzada¹⁹ s'ha transformat en una coordinació pels usos del mateix espai i prou.

L'espai es troba repartit en una zona on s'ubiquen diferents sales d'ús exclusiu per a les entitats, i un espai col·lectiu que s'obre diàriament a les tardes a càrrec dels i les treballadores municipals però que també pot ser usat fora dels horaris establerts per les entitats cogestionadores (Programa de dinamització i formació de l'associacionisme juvenils, 2009, pàg. 25). En aquest darrer espai col·lectiu, s'hi troba una sala amb ordinadors i connexió a internet, una zona d'estudis, sala com a punt d'informació laboral o de salut, espai polivalent per a la realització d'activitats o tallers, i una zona de punt de trobada pels i les joves del poble amb un ping-pong i sofàs. A banda d'això, la dinamització i la participació, centrada en el mateix EJE, es complementa amb els bucs d'assaig instal·lats en aquest i el conjunt d'activitats i tallers que a través d'aquest també es duen a terme a través dels instituts municipals, per exemple.

Les activitats que s'hi desenvolupen van des de tallers o activitats puntuals dinamitzades principalment per les dinamitzadores municipals de l'espai, sumant-hi dos projectes participatius que aquests si que compten amb més participació per part de les entitats –no en la dinamització– com són el Mulla't o el ParticiPalau. Aquests dos últims projectes són projectes oberts a tots els i les joves de Palau, com totes les activitats i tallers que es desenvolupen a l'espai (Programa de dinamització i formació de l'associacionisme juvenils, 2009, pàg. 28-29); el primer funciona com a espai participatiu en la decisió dels actes juvenils que es desenvoluparan per Festa Major i el segon com unes jornades sobre formació en participació. Tot i així, costa d'aconseguir que les mateixes entitats s'impliquin més enllà de les tasques dels seus propis col·lectius assumint una coordinació real de l'espai municipal i incidint d'una banda en la seva gestió diària o preparant aquests dos projectes participatius a nivell de joves i poble, que tal i com expressaven els tècnics de l'espai era impulsat en primera instància per ells i elles tot i que després s'hi impliquessin les diferents entitats.

L'absorció en les tasques diàries del col·lectiu o la manca d'un sentiment de pertinença en la gestió de l'espai més comú, obert i usat a diari per agents externs a les entitats –treballadors i treballadores municipals i joves no associats del poble– com assenyalen els joves en les entrevistes realitzades, apunten cap a aquests aspectes. És en aquest punt, on la coordinació i estructura organitzativa plantejada en un inici per la cogestió de l'espai (Annex 7.2) es redueix a una coordinació per demanar sales o atendre i donar suport per part de les persones de l'administració a les demandes i problemes que plantegen els diferents col·lectius que participen de l'EJE.

¹⁹ Veure esquema en l'Annex 7.3.

Casal de Joves Enfarrats

El col·lectiu de joves Enfarrats neix amb la voluntat d'aglutinar joves de Palau amb inquietuds per dinamitzar actes i activitats juvenils amb una voluntat de transformació social a banda dels espais emmarcats principalment en el lleure com l'esplai o la batucada ja existents al poble, i dels quals moltes de les persones d'Enfarrats en provenen. Alguns dels i les joves d'aquest espai van participar en un inici del projecte de l'EJE, tot i que de seguida se'n desmarquen com a col·lectiu per tal d'obrir i gestionar el seu propi local ja que segons al parer mostrat pels i les joves en les entrevistes no poden desenvolupar-se tal i com ells i elles volen.

Aquest es trasllada després d'una obertura breu al centre del poble a l'actual projecte anomenat La Revolta, el qual s'engloba dins la xarxa de Casals Joves de Catalunya (2013). Els motius pels quals decideixen separar-se del projecte de l'Escorxador com també de la *Descoordinadora* és perquè consideren que cal fer una feina més crítica i autònoma de la que es fa en els espais municipals per tal de tirar endavant un projecte autogestionat on el mateix col·lectiu decideixi sobre ell mateix allò que vol fer o no. Entenen que a través de la cogestió establerta i la coordinació amb els col·lectius –per les seves característiques i motivacions– que formen part de l'EJE no tenen les mateixes concepcions en quan a les gestió de l'espai o a l'entendre com configurar un treball des de l'àmbit juvenil. És l'exemple que mostra un jove associat d'Enfarrats en l'entrevista on parla de la necessitat per exemple de no sotmetre's als horaris establerts per part de l'administració:

“Jove membre Enfarrats: vaig estar participant dins de la Descoordinadora i allà no podíem fer el que vulguéssim, potser ara s'ha canviat una mica, no, perquè hi ha algunes coses que abans no hi eren. Però és que allà tu volies fer una festa com la de la destripada i és que era inviable. [...] vull dir, que tu intentaves fer una cosa així d'acabar a les tres del matí i allò no es podia fer, i dius “bueno, i la cogestió on està”? Si és un espai cogestionat aquí decidim les dues parts, no? O només decideix l'ajuntament? Portar una cogestió crec que és complicat.”

Tot i així, al llarg dels anys, les relacions han estat força estretes entre ambdós espais sobretot amb els tècnics municipals. En aquest sentit, el fet que alguns dels joves formin part de l'esplai, fan que coneguin la realitat de la mateixa *Descoordinadora* i l'Escorxador i per tant hi tinguin un contacte fluït. La realitat geogràfica de Palau facilita la coneixença entre els i les joves, a més del contacte proper de la regidoria de joventut amb el jovent organitzat del poble que fa que la pràctica del casal no es esdevingui totalment autònoma (Pla Local de Joventut, 2013), sinó en cooperació en determinades actuacions i activitats però mantenint la feina dels espais respectius.

La diferència en quan a activitats del Casal amb l'EJE és primer de tot la seva autonomia i autogestió, des del punt de vista de qui pensa i executa les activitats pels i les joves que en formen part. Les activitats que es desenvolupen per l'Escorxador són principalment impulsades pels i les treballadors municipals com ells i elles mateixes

m'han afirmat al llarg de la meua estada a l'espai. En aquest cas el paper protagonista i dinamitzador recau de forma exclusiva pel col·lectiu jove que gestiona el mateix espai. A més, l'espai adquireix un caràcter molt més crític en la feina del dia a dia arribant a presentar alguna moció dins de l'Ajuntament²⁰. Tot i així, aquesta autonomia els hi aporta algunes dificultats. Una d'elles és la de no esdevenir espai de referència, ja que els i les joves de Palau prenen com referència d'espai juvenil l'Escorxador (Pla local de Joventut, 2013) per la multitud de serveis que ofereix i el fet de mantenir-se obert a diari amb personal de suport amb les persones que s'hi acosten. L'espai La Revolta, es redueix a una gran sala polivalent on hi ha servei de bar on desenvolupar-hi activitats, serveis i una sala petita per magatzem i reunions.

Aquesta centralitat de l'Escorxador, fa que quasi la majoria de la joventut de Palau conegui o hagi passat alguna vegada per l'Escorxador també per les seves tasques constants i conjuntes amb els instituts, mentre que la tasca de donar-se a conèixer per part del Casal és superior i més difícil al no tenir aquesta centralitat (Pla Local de Joventut, 2013, pàg. 72-76). Tot i així, alguns joves identifiquen l'EJE com espai municipal (Pla Local de Joventut, 2013, pàg. 74) sense tenir-ne en compte el caràcter cogestionat d'aquest, mentre que els que coneixen el projecte del col·lectiu Enfarrats l'identifiquen com autònom a l'administració, i per tant, com a propi del col·lectiu i dels i les joves.

4.2.- El discurs de la participació juvenil entre els joves a Palau

Agafant les experiències de Palau-Solità i Plegamans a nivell participatiu en base a les entrevistes realitzades a diferents joves, s'agafen com a elements d'anàlisi per aquestes els objectius observats en l'apartat 2.1.2.- *Mostreig i eines utilitzades*.

D'acord amb aquests elements, així com en l'ordre de coherència de les preguntes que s'han realitzat en aquestes²¹, s'han desenvolupant les diferents aportacions en els seus discursos per tal de desenvolupar les conclusions que es deriven més endavant.

4.2.1.- Joves associats

El grup que he classificat com a membres representatius del jovent organitzat a Palau, són la Gemma i en Rubén del Casal de Joves Enfarrats i ex membres de l'Esplai El Botó,

²⁰ Proposta de moció del CASAL DE JOVES ENFARRATS i de la CANDIDATURA d'UNITAT POPULAR (CUP) per a que el ple de l'Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans insti al govern de l'Estat a modificar la llei hipotecària amb la finalitat de regular la dació en pagament i adoptar les mesures necessàries per evitar desnonaments per motius econòmics i garantir el dret a l'habitatge, 12 de Desembre de 2011.

²¹ Veure Esquema entrevistes a l'Annex 7.3.

i en David, membre de la Marching Band integrada dins del Moviment Juvenil de Palau i implicat en la junta de la cogestió de l'Escorxador amb la *Descoordinadora*.

D'aquests joves, tots ells membres en algun moment d'entitats que formaven part de la *Descoordinadora* i que han viscut la cogestió de l'EJE però alguns dels quals ja s'han desvinculat trobant-se ara implicats en projectes d'espais autogestionats, comparteixen algunes postures entorn la participació a Palau tot i que en discrepen en d'altres sobretot en les formes a través de les quals s'estructura o s'hauria d'estructurar. Les postures en el discurs vers aquesta qüestió es podrien diferenciar entre aquells joves que provenen d'una entitat i espai autogestionat i aquells que provenen d'una entitat que en la seva essència i base funcionen com a tal però que en el treball diari desenvolupen una coordinació amb d'altres entitats i l'administració per la gestió d'un espai a través d'un projecte de cogestió (Projecte gestió i serveis de l'EJE, 2006).

En la forma com ells veuen la participació i com l'entenen cal dir que els joves que participen dels Enfarrats com a col·lectiu que és i té un espai autogestionat, la conceben com un mitjà de transformació social a través de la qual autorealitzar-se en el seu desig d'incidència en el seu entorn (Calle, 2004). Aquest posicionament, contrasta amb el jove de la Marching Band, el qual percep la participació com la incidència en allò que agrada. D'entrada es percep ja un discurs més encarat a una visió col·lectiva en el cas dels joves provinents d'espais autogestionats, que contrasta amb una altra de més individual.

“Rubén: participo de diferents projectes també juvenils o no juvenils, i una mica participo d'aquests projectes per una mica per canviar la societat i per la fer-la més crítica amb l'entorn.”

“David: Acaba sent felicitat, fer allò que t'agrada realment. És que és això, si t'agrada la música doncs, fas música.”

Coincideixen que partint d'una participació gairebé nul·la, l'administració pot ajudar a facilitar i enriquir la participació entre els i les joves amb la constitució d'espais com l'Escorxador, tot i que consideren que en el cas concret de Palau a la llarga això ha portat a un acomodament per part de les entitats que en formen part al compartir-lo amb la part administrativa que compta amb treballadors i treballadores a jornada completa. Aquesta cogestió produeix un biaix participatiu que entenen tots que no passa en el cas d'un espai autogestionat. L'escorxador en aquest cas, ha portat cap a un participació més *simple* o en el cas de la implicació de la *Descoordinadora* més *projectiva*, mentre que en el casal de joves cap a una participació amb un caràcter més *metaparticipatiu*.

“David: Sí, és a dir, una mica com que t'abstreu del que seria la gestió, aleshores el que provoca moltes vegades és que hi hagi gent que ja ho tingui tot fet i aleshores s'oblidi de tot el que hi ha a darrera, de l'organització i tot, i al capdavall sempre hi haurà d'haver algú que faci

d'intermediari, totes aquestes responsabilitats que si no hi ha cert nivell d'implicació comencen a fallar. Aleshores si tu, t'autoorganitzes i t'automontes tot, no deixa d'haver-hi un vincle més fort."

Com es pot veure en el cas dels joves del casal s'entreu una visió més de defensa de l'autoorganització amb una consciència de la participació des d'una implicació més activa per part de tots els i les joves en quan a gestionar un projecte físic, d'espai jove. Aquest factor, s'entén com un punt de realització d'allò que els i les mateixes joves volen i no d'allò que marquen els ritmes de l'administració en l'Escorxador per exemple. En aquest sentit, predomina en aquells participants en espais autogestionats una consciència d'una participació entesa com a *directa* o *metaparticipativa*, mentre que en aquell que no, una de caràcter més variable que pot anar des de la *metaparticipació* dins del propi col·lectiu com la *participació indirecte* (Figura 1) amb l'acomodació que es reconeix que porta la cogestió amb l'administració.

Pel que fa al foment de la participació sembla generar un consens entendre-la com la base adquirida al llarg dels aprenentatges que fan les persones en la seva vida, sobretot en l'àmbit escolar i familiar des de petits, passant també per aquell que es produeix en llocs on es fomenten valors basats també en la transformació social com l'esplai, en el qual dos participants n'han estat membres i monitors. Aquest fet, el de participar en espai d'iguals, és a dir entre joves, permet veure en tots un creixement de les ganes de seguir participant en d'altres espais i per tant un punt on poder-se autodeterminar per poder fer el que una persona vol. Aquí cal destacar al llarg del discurs dels i les joves, l'absència del paper de l'administració en el discurs del foment de la participació, doncs tots conceben aquest foment basat en l'adquisició de valors en l'aprenentatge vital i sobretot en la participació i coneixença entre iguals, relegant el paper de l'administració en una ajuda quan potser aquesta participació és o era escassa.

"Gemma: Jo crec que la participació comença des de que ets ben petit, i llavors que les idees de casa, des de l'escola ja t'inciten a participar. Doncs el model de jove que arribi quan tingui una edat adolescent/adulta, doncs serà super positiu i molt productiu."

"David: Si, segurament tingui molt a veure que de petit puguis veure que t'aporta moltes coses estar en un projecte o fent o participant."

"Rubén: Si però fins que no es va crear l'Escorxador, el moviment juvenil tampoc feia gaire cosa, potser hi havia dues activitats l'any, vull dir que no hi havia res important."

Per últim, en quan a l'autogestió entenen que és un model en el qual els i les joves se senten més lliures per a desenvolupar les seves inquietuds ja que per l'experiència del model de cogestió de Palau alguns joves perden aquesta capacitat en detriment de cedir part d'aquest poder a l'administració. Mentre el membre de la *Descoordinadora* en destaca el paper facilitador davant la burocràcia a l'hora de desenvolupar activitats

com a joves, els membres d'Enfarrats creuen que les facilitats hi haurien de ser igual malgrat estar o no en decisió conjunta amb l'administració.

“David: Allà hi ha moltes facilitats, cadascú fa la seva vida aquí i a ningú li retraurem res per decidir que fa amb el seu temps. Vull dir, si cadascú centra la seva vida amb els seus gustos i si jo volgués muntar una marching i fer tota la paperassa que implica tenir una entitat que implica estar fora de la federació, segurament implica molt temps, i implicaria que deixés de fer altres coses de la meua vida. És a dir, són dos models, que els dos poden funcionar molt bé, i cada un hi ha un traïdor, per alguns donen més i altres donen menys. I cadascú s'ha de posar... és a dir, no crec que hi hagi un millor i un pitjor.”

“Rubén: És això, que aquí no podem dedicar tres persones a sou complert. Si poguéssim aquí la dinamització seria diferent, podríem obrir totes les tardes, seria diferent perquè no podem tenir ni un, ni dos, ni tres.”

Els discursos es consensuen quan valoren la importància de mantenir dos espais, un més autogestionat i un més institucional o cogestionat al poble, per tal de mantenir els caràcters diferenciats en quan a les activitats que es desenvolupen per les diferents formes de treball, un exclusivament entre joves, i l'altre amb membres treballant que permeten una dinamització i gestió de recursos molt diferent. En aquest sentit, la necessitat es pot identificar que sorgeix per la voluntat d'arribar amb aquells joves que no participen els quals els hi costa mantenir cert contacte per les característiques també geogràfiques del poble, però que poden arribar a interaccionar amb algun dels dos espais.

4.2.2.- Joves no associats

En el jove no associat interessa observar el caràcter extern respecte de les associacions i espais als quals els joves entrevistats del primer grup en formen part activa. Aquesta visió externa de la participació juvenil directe en entitats dels i les joves de Palau així com dels espais joves com l'Escorxador i el Casal de Joves Enfarrats, tot i que amb una participació en activitats o processos puntuals, deixa a entreveure quins poden ser aquells factors que contribueixen al foment de la participació, així com els límits o les potencialitats de les estructures existents avui dia a Palau des d'una altra perspectiva.

En primer lloc, el jove no associat destaca el caràcter descentralitzat a nivell geogràfic de Palau-Solità i Plegamans que porta a concebre'l com un poble dormitori, on es percep per part dels joves una absència de moviment cultural i organitzatiu en el seu entorn. Aquest fet s'identifica amb la poca vida social que es dona al seu entendre entre els i les joves al mateix espai públic com podrien ser les places, que tot i que n'ha fet ús en d'altres moments vitals de la seva infantesa *“quan era més petit a lo millor ens ajuntavem a prop dels comerços o de les places així on es pogués estar més sense molestar veïns o hi hagués una gelateria com la plaça de la porxada”*, actualment es redueix a

“lo millor hi ha el pub el Pipa, o el Pipa Pub, o la Vaqueria o el... ai, com es diu...el Miconos, que és un bar que hi ha per allà dalt, i és on prenen copes diguéssim la gent, però si t’hi fixes també estant molt descentralitzats, estan molt lluny els uns dels altres, i has d’agafar el cotxe i això, i sempre fa una mica més de mandra, no, si has d’agafar el cotxe. A l’estiu encara que fa una mica de calor i ve de gust sortir. Això és el que faig diguéssim a nivell de vida social.”

La disminució en l’ús de l’espai públic en aquestes edats més joves, i no tant adolescents, com ens indica el testimoni de l’entrevista ens pot portar a pensar que aquesta reducció de l’ús de l’espai públic i de la pròpia vida social a l’oci nocturn com a forma quasi exclusiva de lleure pot venir donada per la manca d’implicació de joves en els espais de participació juvenils locals. És per això, que ell mateix considera que la majoria de joves acostumen passar força tant dels espais físics com de les entitats que en formen part. Tot i així, això no vol dir que els joves passin completament sinó que s’entreveuen certes inquietuds al afirmar que:

“Molts venen dient la seva a lo millor es veu molt en el Mulla’t o es veu molt en dies que si que es junta gent aquí de molts tipus, de molta varietat diguéssim que no només són d’entitats o organitzats, i es nota molt això, que d’una banda no passen per aquí en tot l’any diguéssim, no per aquí sinó per cap centre de decisió ni de participació, però si que després duen la dinàmica aquesta de reclamar el que és seu i dir “eh, pero es que no se hace nada”, “es que no se hace lo que me gusta”.

Per la qual cosa, es podria identificar certes inquietuds tot i que no es tradueixin en la participació. Potser donades per una manca d’identificació dels mateixos i de les mateixes joves amb els perfils de joves que dinamitzen aquests espais o l’oferta participativa que s’ofereix.

En tot moment, el jove no associat parla de l’espai l’Escorxador, tot i que reconeix la feina del casal de joves Enfarrats identificant-los com a complementaris. La tasca del primer és, al seu parer, la de donar eines pels i les joves en la seva formació i esdevenir un punt de trobada per a fomentar la participació.

“i ha servit de punt de trobada, sobretot. Jo crec que la seva funció és un punt de trobada dels joves que tenen certs interessos en tallers, en aprenentatges de qualsevol tipus i aquí han trobat una resposta, un espai on han pogut dir la seva, on s’han pogut juntar per fer assemblees i decidir no sé quin projecte, o no sé quin concurs que s’ha organitzat. [...]venen aquí perquè són diferents grups d’amics que aquí s’acaben trobant al final i creen com una xarxa social de col·legues, i de un bon rotllo diguéssim especial que trobo molt positiu, vaja.”

Es reconeix per part seva però, un possible estancament en aquest foment dins l’Escorxador o un no assoliment de la continuïtat dels joves amb una participació posterior. Entenent que els i les joves passarien per allà perquè hi ha ordinadors o taules de ping-pong i, en definitiva, per la comoditat de que l’espai ja fa la feina dels joves, sumant-li a la manca de temps que tenen per assumir-ho. Aquesta limitació que apunta es contrasta amb la potencialitat que suposa l’ampli ventall de joves que

segons ell passen pel propi espai. Aquest factor, no el veu tant en el casal de joves Enfarrats, on n'identifica com a limitació el públic al qual es veu adreçat ja que conté un caràcter amb més implicació social i algun matís polític més que l'Escorxador. En aquest punt, tal i com apunta el mateix jove, l'Escorxador és sovint vist com un espai més institucional o braç de l'ajuntament tot i afirmar-ne que en la seva experiència pràctica no ha estat així. El mateix jove ho identifica com un imaginari col·lectiu en la ubicació dels espais de joves que poden suposar un barrera en l'entrada per la participació de més joves.

Per últim, el jove no associat, identifica per la seva experiència pràctica el reconeixement de la feina, com a element més important pel foment de la participació.

“és com allò de deixar-ho entreveure, o sigui no matxacar els joves dient “Ei, heu de participar”, sinó deixar la opció, i el que a mi m'ha semblat molt interessant o molt atractiu en el moment en que he participat a nivell juvenil o a nivell popular d'organitzar alguna cosa, és el fet de sentir que la meua opinió era super vàlida i molt respectada, i que a més a més la meua gestió d'un esdeveniment o la meua participació en el Mulla't o... era molt, molt important per dir-ho així. [...] Et sents un ciutadà i que la teua veu té una importància, té un pes, i no pel fet de tu ser el membre de cap cúpula ni de cap ajuntament ni cap entitat, estàs fora de joc. Sinó que tot el contrari, que com més participes, més acaben confiant amb tu i diguéssim que com més responsabilitats assumeixes, que no són dolentes, vull dir, que no te les has de carregar en contra de la teua voluntat.”

És aquells espais on es permet la incidència real dels joves, on aquest s'ha sentit còmode i particip de la incidència en el seu entorn a la vegada que s'ha sentit autorealitzat amb ell mateix. En aquest sentit, és comparable amb la igualtat que es trobaven els joves associats en la seva identificació dins de les mateixes entitats. En aquesta línia, comparteixen també la visió fonamental d'inculcar des de ben petits aquest esperit participatiu com a pas de coneixement per un futur, mitjançant les eines que es facilitin des dels diferents espais per poder fer efectiva aquesta participació.

Cal destacar que durant l'entrevista el jove no associat en tot moment, quan es feia referència a l'EJE, esmentava o donava a entendre sempre l'activitat de la part més institucional del projecte l'Escorxador, representada pels i les treballadores d'aquest. Cosa que canviava quan identificava plenament les diferents entitats que en formen part, però que no deixa de ser un símptoma que també a altres joves els hi passa (Pla Local de Joventut, 2013, pàg. 74).

4.3.- Autogestió vs. cogestió com a foment de la participació en els joves de Palau

A continuació, tenint en compte les consideracions fetes pels diferents joves al llarg de les entrevistes, apuntarem les diferents potencialitats i limitacions que aporta l'autogestió davant de la cogestió. Aquesta diferenciació es basa en una comparativa dels models organitzatius de Casal de Joves Enfarrats com a entitat que es podria identificar a priori pel que s'ha anat descrivint com una entitat que s'organitza internament de forma autogestionària, també practicant-la a nivell extern amb la gestió del seu local. L'Espai Jove l'Escorxador on malgrat les entitats cogestionadores d'aquest puguin desenvolupar a la pràctica un model autogestionat a nivell intern, a nivell extern el treball juvenil es desenvolupa amb una gestió compartida amb l'administració local. Models que he descrit a partir de l'exemple de Palau-Solità i Plegamans o les experiències autogestionàries (Martínez, 2002).

Aquestes potencialitats evidencien en algunes ocasions, tal i com apunten els i les joves entrevistades, algunes limitacions també entorn als elements forts que s'identifiquen en el foment de la participació, com la cultura participativa, la relació entre iguals i gustos semblants o les facilitats en la participació que existeixen.

AUTOGESTIÓ: CASAL DE JOVES ENFARRATS

POTENCIALITATS	LIMITACIONS
· Requereix més implicació dels i les joves que hi participen cosa que estreny els vincles i n'augmenta les responsabilitats vers el projecte.	· No tots i totes les joves poden dedicar el mateix temps en els projectes, donades les altres ocupacions com estudis, etc..
· Es comprèn la participació com un procés de transformació social.	· No tots i totes les joves ho comprenen així d'entrada i això pot suposar una limitació a la participació d'altres joves.
· Permet més autonomia a l'hora de prendre decisions. Els i les joves poden decidir sobre elles mateixes.	· Poden xocar les seves decisions amb algunes lleis o normes marcades a nivell jurídic. Per exemple, en la realització d'alguna activitat com horaris d'ús en l'espai públic.
· Es dóna importància a totes les activitats que fan com a joves, sent-ne així les que es visualitzen.	· Perill d'estancament en les activitats que es poden acabar fent per falta de dinamització.

GESTIÓ ADMINISTRATIVA: ESPAI JOVE L'ESCORXADOR

POTENCIALITATS	LIMITACIONS
<ul style="list-style-type: none">· Més facilitats en la gestió d'activitats donada la forta burocràcia establerta al tenir tècnics dinamitzant l'espai.	<ul style="list-style-type: none">· Perill d'acomodament per part de les entitats que ja els hi fan els i les treballadores de l'espai.
<ul style="list-style-type: none">· S'arriba a un ventall de joves més ampli en quan a edats i perfils.	<ul style="list-style-type: none">· S'estanca en edats més joves per imprecisió de públic al qual arribar i l'ús diari que es fa.
<ul style="list-style-type: none">· Importància de les activitats diàries com biblioteca, espai d'ordinadors, tallers, etc..	<ul style="list-style-type: none">· S'invisibilitzen les entitats i les seves activitats pels diferents ritmes amb l'espai gestionat per l'administració.
<ul style="list-style-type: none">· Treball de base per part de l'administració amb els i les joves associats i no associats.	<ul style="list-style-type: none">· Limitacions pròpies de les institucions amb el treball més de carrer. Per exemple, restriccions a nivell jurídic.

4.4.- Conclusions sobre la participació a Palau-Solità i Plegamans

Les principals conclusions sobre la participació a Palau-Solità i Plegamans que es desprenen de les entrevistes fetes als diferents perfils de joves es troben en primer lloc amb el consens de que les dues principals eines de foment de la participació a Palau són l'Espai Jove l'Escorxador i el Casal de Joves Enfarrats. Ambdues eines, tot i que amb dos models de gestió diferent, es veuen com a complementàries pel foment d'aquesta. La seva concepció varia segons els perfils entrevistats tenint en compte les potencialitats i limitacions que s'apunten en el punt anterior.

Aquests dos espais físics es conceben, com ja he dit, com a complementaris per la vida i temps del lleure del jovent al poble tenint en compte les seves particularitats. D'una banda, l'Escorxador tindria un caràcter més ampli a nivell de joves als que arriba, de manera que abarcaria un ventall molt més gran de joves i esdevindria una gran porta d'entrada quan els joves no tenen una cultura participativa. Així doncs, esdevé o hauria d'esdevenir la porta d'entrada i la motivació per passar d'una participació més activa amb les entitats que en formen part a un nivell de més compromís com la participació dins d'una entitat i gestió de local com els Enfarrats.

En aquest segon espai, els Enfarrats, la vinculació seria més forta, arrelada al poble i amb un caràcter de participació directa pel grau de compromís i responsabilitat que

prenen els seus membres. Aquest mateix espai fa concebre la participació amb un caràcter clar de transformació social, cosa que no es percep tant en els joves que no en formen part. Aquest caràcter *metaparticipatiu* que requereix l'espai estreny els lligams entre joves i els permet desenvolupar allò que més els agrada sent participants directes de les decisions que es prenen. A la vegada però es corre el risc d'estar més aïllats o no arribar a tants joves per no abarcar tanta diversitat com l'Escorxador per l'àmplia oferta d'activitats lúdiques i el caràcter menys compromès. Aquests factors costen de desenvolupar per l'exigència que suposa mantenir aquesta diversitat d'activitats i tallers si no es disposa d'un personal tècnic treballant-hi.

En tots els casos però, sembla que el pas previ a participar activament d'aquests projectes és el d'una cultura participativa. Aquesta cultura, donada des de l'escola o d'altres àmbits, formen i generen una base sobre la qual poder articular amb garanties les apostes juvenils al municipi –polítiques públiques de joventut-, que es concreten amb la participació dels i les joves quan es troben amb els seus iguals, constituint-se així com a subjectes actius i crítics. Ja sigui com a punt de trobada en un inici al mateix Escorxador, passant les tardes de dissabte en les activitats de l'esplai, organitzant la festa major amb el Mulla't o gestionant-se ells i elles mateixes el seu propi local sense ingerències municipals.

5.- Conclusions i orientacions

Observant les diferents aportacions dels i les joves de Palau-Solità i Plegamans sobre les seves experiències, percepcions i participació en diferents espais participatius o no del poble, es podria concloure segons la hipòtesi assenyalada en el punt 2 del treball, tenint en compte els testimonis recollits i la documentació contrastada, que els espais d'autogestió per a joves representen un foment de la participació social en aquests. Tot i així, es troben alguns matisos que a continuació es detallen.

Al llarg del treball, s'ha pogut veure com els joves que participen d'aquests espais autogestionats conceben la participació social amb un caràcter transformador del seu entorn, establint un vincle i un compromís més gran amb la seva pròpia entitat i entorn cosa que els implica més i desenvolupen un esperit més participatiu que, òbviament, suposaria l'eina imprescindible pel foment de la participació social del jovent ara en el present però també com a pràctica de futur i en la resta d'àmbits de la societat. En aquest sentit és important assenyalat les seves accions més enllà de l'àmbit estrictament del gaudi dels joves, com la música o l'oci, sinó també en altres temàtiques més socials cosa que corrobora part de la hipòtesi. Tot i així, és cert que aquesta organització purament autogestionària a nivell organitzatiu com a espai físic conté unes limitacions perquè esdevingui un espai on es fomenti la participació per igual a tots i totes les joves. Sobretot resulta útil i interessant per aquells que ja han

participat amb anterioritat en algun altre espai com es pot identificar en els espais o amb els moviments de lleure.

Aquestes mancances o limitacions que es troben es poden veure suplantades, com ho demostra el cas de Palau, amb la coexistència d'espais municipals des d'on abarcar un ventall més ampli de públic juvenil com a pas previ per interrelacionar els i les joves i potenciar-ne a partir d'aquí la participació. A més a més, algunes de les funcions que es desenvolupen, es poden assumir només des d'aquests espais per la dedicació professional i les eines que faciliten i que no es troben en el cas del casal autogestionat pròpiament per a joves.

En conseqüència, es pot concloure que els espais d'autogestió pels i les joves representen una consolidació i un foment de la participació social en alguns joves, generant un vincle amb la resta de joves i l'entorn, essent més forta que altres formes de participació en espais juvenils. Permet, a més, una visualització de la tasca de moltes entitats que poden quedar invisibilitzades en espais que mantinguin algun altre tipus de gestió externa, per les dinàmiques professionals de l'àmbit administratiu. Tot i així, s'entén que l'autogestió pot tenir límits i no arribar a la complexitat i diversitat de tots els joves pel fet de no disposar dels mateixos recursos i infraestructures que facilita una cogestió amb l'administració. Per aquest motiu és bo la complementarietat amb algun altre espai que compleixi funcions de caràcter diferenciat, definint-ne sempre molt bé les seves característiques, tasques i límits.

En aquest sentit, és important preservar com a essència la participació dels joves entre iguals i amb un espai de decisió important *directa* i *metaparticipatiu* per a sentir-se'n protagonistes, i per tal d'evitar una desafecció amb aquest espai del qual es participa. Totes aquestes conclusions, es poden traduir en orientacions cap a polítiques o maneres de fer en l'àmbit públic per tal de potenciar aquesta eina organitzativa entre els i les joves sovint tant poc usada.

5.1.- Orientacions pel foment de la participació juvenil

Des de l'administració, referint-nos concretament a l'àmbit de la Generalitat de Catalunya, les polítiques públiques de joventut tendeixen a delegar-se a l'àmbit més local a través d'uns paràmetres a seguir amb la Llei 33/2010 de polítiques de joventut i el Pla Nacional de la Joventut de Catalunya (PNJC, 2010). Aquest és el marc legislatiu des d'on es marquen els eixos estratègics i de treball que han de tenir en compte els municipis en matèria de joventut amb l'objectiu de garantir la transversalitat en d'altres àmbits polítics tal i com es presenta en la mateixa Llei 33/2010. En aquesta llei, les referències a la participació juvenil i el seu foment, igual que en el mateix PNJC on apareixen ampliades, apareixen a través de l'associacionisme com a aliat estratègic (PNJC, 2010) amb la finalitat de fomentar la cultura participativa i que permeti als i les

joves desenvolupar una actitud participativa vers el seu entorn. Com també la importància del desenvolupament d'estructures de caire més participatiu per part dels municipis i sobretot, del disseny de polítiques que siguin efectives per la vida dels i les joves. En l'anàlisi del foment de la participació del PNJC hi manca aprofundir en el si de les pròpies estructures com els espais juvenils observant-ne com s'han de donar o quins factors han fallat en d'altres moments. Tant sols apareix com a aposta general, que més endavant serà concretada a nivell local, però sense tenir en compte les condicions sota les quals s'haurien de desenvolupar tenint en compte els valors o elements que donen les diferents opcions en el foment de la participació social per tal de fer-se més efectiva.

En aquest treball, trobem plasmada part de la realitat de Palau-Solità i Plegamans on ens demostra que algunes de les expressions que quedarien al marge d'un àmbit més institucional poden, en algunes ocasions, arribar a generar un foment de la participació individual i col·lectiva per a les associacions que en formen part de manera més gran que la que es dona en aquelles infraestructures de caràcter administratiu, creades amb la voluntat de dinamitzar aquest mateix moviment i esperit participatiu.

Tenint en compte aquests aspectes, els models posats en pràctica en l'àmbit local de Palau-Solità i Plegamans, i observant les conclusions a les quals s'arriba en els casos estudiats, podríem identificar com a foment important la participació en l'organització dels i les joves:

- L'organització i participació dels i les joves dins d'espais autogestionats. On els mateixos puguin desenvolupar-se entre iguals adquirint un compromís més fort amb l'entitat, al dependre exclusivament aquesta d'ells i a la vegada ajudant a prendre una concepció de la participació social entesa com una incidència en el nostre entorn mitjançant una pràctica transformadora.
- Complementarietat amb espais de gestió municipal o compartida, que serveixin en primera instància de punt de trobada per aquells joves on no arriben els altres espais pròpiament juvenils de la població. En aquest sentit, a banda d'oferir serveis que en un espai d'autogestió seran difícils, com el servei d'ordinadors o tallers varis, servirà de punt de trobada i espai estimulant per la participació d'aquells joves que no participen activament, en entitats o processos participatius municipals que facin els i les joves protagonistes.
- Educació d'una cultura participativa des de ben petits en l'educació formal, però també sobretot en la no formal des d'on s'identifiqui el treball amb uns valors propicis a la transformació, i per tant, a la participació social.

Aquests elements no constitueixen els únics elements que fomentaran la participació social entre els i les joves, però sí que poden constituir un principi per què aquesta sigui una realitat al poble, com a mínim per a un sector potencial determinat de la

joventut que ja té motivacions en aquest sentit. Sovint, espais tangibles i visibles pels i les joves poden esdevenir allò més eficaç en contrast amb aquells programes o polítiques que no arriben a la majoria de la població jove, o bé, esdevenen massa imprecises en la seva aplicació. En el cas especialment de Palau-Solità i Plegamans i poblacions amb una característiques semblants, el foment es pot treballar en aquestes vessants, tot i que també en àmbits més grans se'n poden prendre les referències. Aquesta aplicació d'aquestes identificacions però, passen per una aposta política en dos àmbits administratius, un global i un més local o municipal.

5.1.1.- El foment de la participació juvenil des d'una perspectiva global

Algunes de les conclusions a les que s'han arribat en aquest treball, s'entreveuen en el Pla Nacional de Joventut de Catalunya, tot i que caldria puntualitzar-les tot incloent-hi en la vessant organitzativa les apostes que identifiquem com a eines profitoses pel foment de la participació. A nivell de Generalitat de Catalunya, les apostes en l'àmbit de la formació en la cultura participativa, s'haurien d'estructurar tenint en compte en tot moment aquesta vessant autoorganitzativa dels i les pròpies joves. Fins ara, les orientacions polítiques fetes no passen de les generalitzacions i potser, en alguns casos, manca de concreció deixant a banda la traducció que tindrà per a l'àmbit municipal.

Ara bé, tenint en compte que hi ha elements que constitueixen valors que fomenten la participació social, cal tenir-los en compte per tal de desenvolupar-los. En la mesura que se'n puguin identificar de nous, orientats cap a d'altres models organitzatius, serà interessant apuntar-los per tal d'aprofundir i generar eines en els diferents Plans Nacionals de la Joventut de Catalunya que vinguin i així orientar encara més les tasques que els municipis a través dels seus Plans Locals de Joventut acabaran desenvolupant. En aquest sentit, la concreció d'algunes apostes, podrien orientar-se cap a:

- Educació: En l'educació formal, assolir espais d'interacció directe i real entre els i les joves amb unes decisions de caràcter vinculant. Això, estimularia el fet de participar de certs òrgans que sovint els i les joves en passen per la poca percepció d'efectivitat que tenen en els seus centres educatius. A banda d'això, la interacció amb els joves per tal de donar a conèixer les realitats associatives existents pot esdevenir una bona oportunitat per a generar proximitat entre aquests.

En l'àmbit no formal potenciar com una aposta prioritària, i no només donar suport tal i com parla el PNJC (2010), a la creació d'espais de lleure com a espais concebuts de formació i empoderament dels i les mateixes joves en edats més properes a l'adolescència. En aquest sentit també, l'àmbit del

monitoratge que congrega tota aquesta educació format generalment per a joves esdevé un escenari idoni per a incloure'l en l'elaboració de les diferents polítiques que afectin els seus àmbits amb un paper rellevant en aquests espais.

- Suport real a entitats pel fet d'organitzar-se. No només des d'un punt de vista econòmic, ja que sovint es pot caure en una dependència no desitjada, sinó també en la garantia de la cessió d'espais o protagonisme en decisions on hi participin com menys estructures representatives -i professionals- millor.
- Descentralització de com més processos participatius d'àmbit autonòmic a l'àmbit local. Aquest, pel coneixement i el contacte més directe que tenen amb els i les joves de l'entorn, esdevé l'espai més idoni a través del qual garantir l'impuls de processos veritablement participatius a la vegada que promoure l'autoorganització dels i les joves sense haver d'establir estructures organitzatives de representació que els acabin portant a una pèrdua de decisió real.

5.1.2.- El foment de la participació juvenil des d'una perspectiva local

A nivell local aquestes orientacions es traduirien, per part dels diferents ajuntaments i les seves regidories de Joventut, en treballar per establir aquestes apostes autoorganitzatives de les joves. Les orientacions a nivell local serien:

- Potenciar l'existència d'espais de joves autogestionats pròpiament per ells en la mesura del que es pugui, tenint en compte les diferents implicacions. En el cas que no puguin donar-se aquests per manca de teixit associatiu juvenil fort, la tasca principal fóra començar des d'un punt zero en l'àmbit del foment de la participació, tendint cap a la creació d'espais cogestionats. Tot i així, s'hauria de deixar clara la funció de l'administració que es limitaria en l'impuls, el suport i el reforçament del moviment juvenil, a més de la realització de tasques que queden al marge de les funcions que pròpiament les entitats juvenils desenvoluparen.
- Ajuda directa i recolzament en les entitats autoorganitzades per a no provocar una diferenciació entre aquelles que es supediten a la dinàmica de l'administració i les que no. Cal respondre a totes les associacions juvenils per igual per actuar en peu d'igualtat, a banda de posar com menys traves burocràtiques millor per a facilitar la feina diària dels i les joves tenint en compte les seves altres funcions diàries i el caràcter no professional d'aquest model organitzatiu.

- Vincular totes les associacions juvenils i espais de joves en la presa de decisió directa en l'àmbit de les polítiques de joventut locals, i que en cap cas l'administració o els tècnics executin un paper de filtrar les propostes i plantejaments que els i les joves plantegin.
- Aposta pel foment de xarxes juvenils locals que aportin coneixença i suport entre els i les mateixes joves. En aquest sentit, el paper de les regidories de joventut ha de ser el d'establir ponts en aquells casos en que algunes entitats no tinguin contacte i apropar aquells i aquelles joves que no formin part de cap d'aquests ens participatius. Reforçar així els llaços i vincles participatius locals, tot reforçant-ne les seves reivindicacions.

En tots els casos però, tot vindrà de la voluntat política que mantinguin els màxims responsables d'aquestes polítiques, com també els i les tècniques professionals. Només entre tots els agents vinculats en l'àmbit de la joventut s'aconseguirà generar un espai prou còmode com perquè els i les joves s'animin a participar i a incidir en el seu entorn, fet imprescindible per a constituir una participació social i un veritable espai democràtic en la societat en mig del present convuls que vivim, teixint així un futur amb garanties on lliurement els i les mateixes joves puguin qüestionar aquest món per tal de fer-se'l seu.

*¿qué les queda por probar a los jóvenes en este mundo de consumo y humo?
 ¿vértigo? ¿asaltos? ¿discotecas?
 también les queda discutir con dios
 tanto si existe como si no existe
 tender manos que ayudan/ abrir puertas
 entre el corazón propio y el ajeno
 sobre todo les queda hacer futuro
 a pesar de los ruines del pasado
 y los sabios granujas del presente.*

¿Qué les queda a los jóvenes? - Mario Benedetti

6.- Bibliografia

ALFIE, Miriam (1995, Gener-Abril). *Movimientos sociales y globalización*. Sociológica, 27, 43-61.

ARANDA, Paco (cord.) (2013). *Informe Social 2013. Atur, pobresa i desigualtats socials a Catalunya*. Col·lecció Informes. Barcelona: Fundació Rafael Campanals.

BAUMAN, Zygmunt (2004). *Modernidad líquida*. Mèxic DF: Editorial Fondo de Cultura Económica.

BENJAMIN, W. 1993 (1912-14). *Metafísica de la juventud*. Barcelona: Paidós.

BILBAO, Andrés (1992). *La transición política y los sindicatos*. Madrid: Cuadernos de relaciones laborales, edit. Complutense.

BUSQUETA, Josep Manel (2013). *L'hora dels voltors. La crisi explicada a una ciutadania estafada*. Lleida: Edicions El Jonc.

CALLE, Ángel (2004). *Okupaciones. Un movimiento contra las desigualdades materiales y expresivas*. A Tezanos, José Félix (ed.). *Tendencias en desigualdad y exclusión*. Madrid: Sistema.

CEFAÏ, Daniel (2003). *Acción asociativa y ciudadanía común: ¿la sociedad civil como matriz de la res publica?*, dins del llibre Benedicto, Jorge i Morán, Marí Luz (2003). *Aprendiendo a ser ciudadanos: experiencias sociales y construcción de la ciudadanía entre los jóvenes*. Madrid: INJUVE.

Centre d'Estudis d'Opinió (2014). *Baròmetre d'Opinió Política 1a onada 2014*. Dossier de premsa, Generalitat de Catalunya.

COHN-Bendit. 1998 (1986). *La revolución y nosotros, que la quisimos tanto*. Barcelona: Anagrama.

DAHL, Robert. *Qué es la democracia?*. Recuperat 22 d'Agost de 2014, a <http://pendientedemigracion.ucm.es/info/cpuno/asoc/profesores/lecturas/dahl.pdf>

Direcció General de participació ciutadana (2007). *Enquesta sobre participació política a Catalunya*. Barcelona: Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació – Generalitat de Catalunya.

ETXEZARRETA, Miren (2001). *Algunos rasgos de la globalización*. Dins de *Globalización capitalista, luchas y resistencias*. Barcelona: Editorial Virus.

FEIXA, Carles (2013). *Crónicas del 15M. Del campamento al ágora*, dins del llibre Feixa, Carles i Jordi Nofre (eds.)(2013). *#GeneraciónIndignada. Topías y Utopías del 15M*. Lleida: Editorial Milenio.

FOUCAULT, Michel (2002). *Vigilar y castigar: nacimiento de la prisión*. Argentina: Siglo XXI editores.

GINER, Helena, Marta López, Beatriz Caí i Clara Murgui (Cords) (2013). *Aixequem la persiana*. Barcelona: Casals de Joves de Catalunya.

GRAMSCI, Antonio (1988). *La alternativa pedagógica*. México DF: Fontamara.

LÓPEZ, Ángela (2003). *Cultura e identidades juveniles modernas. Consciencia generacional de los jóvenes españoles*, dins del llibre Benedicto, Jorge i Morán, Marí Luz (2003). *Aprendiendo a ser ciudadanos: experiencias sociales y construcción de la ciudadanía entre los jóvenes*. Madrid: INJUVE.

MaARTÍNEZ, Miguel (2002). *Okupaciones de viviendas y de centros sociales. Autogestión, contracultura y conflictos urbanos*. Barcelona: Editorial Virus.

MOLINERO, Carme i Pere Ysàs (coords.) - Elisenda Alamany, Marc Serrà i Gemma Ubasart (eds.) (2010). *Construint la ciutat democràtica. El moviment veïnal durant el tardofranquisme i la transició - Construint municipi des dels moviments socials. Candidatures alternatives i populars i barris en lluita*. Barcelona: Editorial Icaria.

NUÑEZ, Carlos (2004). *El rol del coordinador, productor y/o educador*. Dins Claudia Korol (ed.), *Pedagogía de la resistencia. Cuadernos de Educación Popular*. (2ª ed., p. 211 – 219). Buenos Aires: Madres de la Plaza de Mayo.

PUERTA, María Isabel (2010). *El debate entre democracia representativa y participativa. Elementos teórico-conceptuales*. Venezuela: Asociación de Profesores Universidad de Carabobo.

PUTNAM, Robert D. (2000). *Per a fer que la democràcia funcioni. La importància del capital*

social. Barcelona: Proa.

REGUANT, Francesc i Castillejo, Germán (1976). *Juventud y Democracia. Crónicas del Movimiento Juvenil*. Barcelona: Editorial Avance.

RODÓ, Maria, Mireia Foradada, Albert Martín i Jordi E. Castany (2014). *Rebels amb causa: manifest juvenil contra el poder adult*. Manresa: Tigre de paper.

RODRÍGUEZ, Alexis (2011). *La moderación sindical en la tradición española: ¿interés corporativo o de clase?*. Salamanca: Revista encrucijadas.

ROMERO, Luz (2008). *La participación social de los jóvenes y los entes locales*. Federación Española de municipios y provincias.

ROUSSEAU, Jean-Jacques (1762). *El contrato social*. Madrid: Editorial Taurus: 2010.

SELLARÉS, Anna (2003). *La participació jove*. Barcelona: Sinergia, col·lecció de guies pràctiques.

SERRANO, Jordi (2008). *Contra la democràcia participativa. Los tramposos atajos hacia la participación*. Barcelona: Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia. Colecció Pensamiento laico y progresista nº8.

SOLER, Roger (2013). *Democràcia, participació i joventut: una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011*. Col·lecció "Estudis", 33. Barcelona: Direcció General de Joventut – Generalitat de Catalunya.

TAIFA, seminari d'economia crítica (2009). *Apuntes teóricos para entender la crisis*. Informe d'economia crítica nº6.

TAIFA, seminari d'economia crítica (2013). *Reflexionando sobre las alternativas*. Informe d'economia crítica nº9.

TRILLA, Jaume (1996). *La educación fuera de la escuela. Ambitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel.

VANEIGEM, Raoul. 1978 (1974). *De la huelga salvaje a la autogestión generalizada*. Barcelona: Anagrama.

Documentació oficial i legislació:

Ajuntament de Lliça de Vall (2012). Pla Local de Joventut de Lliça de Vall 2012-2015.

Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans (2013). Pla local de joventut de Palau-Solità i Plegamans 2013-2016.

Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans (2009). Programa de dinamització i formació del teixit associatiu juvenil de Palau.

DECRET 102/2010, de 3 d'Agost, d'autonomia dels centres educatius. Títol 1, capítol 4. Participació en el control i la gestió dels centres. Generalitat de Catalunya: Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Núm. 5686-5.8.2010.

Llei 33/2010, de l'1 d'Octubre, de polítiques de joventut. Parlament de Catalunya.

Pla Nacional de la Joventut de Catalunya 2010-2020. Direcció General de Joventut – Generalitat de Catalunya.

S.C.C.L, ENTORN (2006). Projecte de gestió i serveis Espai Jove l'Escorxador: Estudi per a la gestió de l'Espai Jove l'Escorxador. Palau-Solità i Plegamans: Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans.

Bibliografia Documental:

Assemblea de treballadors de Numax (Productors), i Jordà, Joaquim (Director). (1980). Numax presenta... [Documental]. Barcelona : Filmax.

JORDÀ, Joaquim (Director). (2004). Veinte años no es nada [Documental]. Barcelona: Filmax.

Bibliografia WEB:

Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona. Barcelona: 40 anys d'acció veïnal. Recuperat de 20 d'Agost de 2014, des de <http://www.memoriaveinal.org>

Federació de Casals de Joves de Catalunya (2014). *L'espai Casalero*. Recuperat 24 de Juliol de 2014, des de <http://espai.casaldejoves.org/casalsdejoves/>

7.- Annexes

7.1.- Annex I

Dades estadístiques sobre Palau-Solità i Plegamans (any 2013), extretes de Idescat

Dades generals:

Municipi: Palau-Solità i Plegamans

Comarca: Vallès Occidental

Província: Barcelona

Superfície (km²): 14,9

Total d'habitants: 14.454

Densitat de població: 968,1 (hab./km²)

Educació:

Educació pública

Només Infantil: 2

Infantil i primària: 3

Només Secundària: 1

Educació privada

Infantil, primària i secundària: 1

Dades context econòmic:

Atur 2014: 1.211

Atur per sexe (2013): 517 Homes, 676 Dones

Atur per sexe i edat

	Homes	Dones	Total
De 16 a 19 anys	6,7	4,3	11,0
De 20 a 24 anys	34,7	28,2	62,8
De 25 a 29 anys	43,4	41,8	85,3

Dades context polític:

Eleccions municipals 2011

PSC: 1.488

CiU: 1.453

PP: 666

ICV: 739

ERC: 296

Altres Candidatures: 820

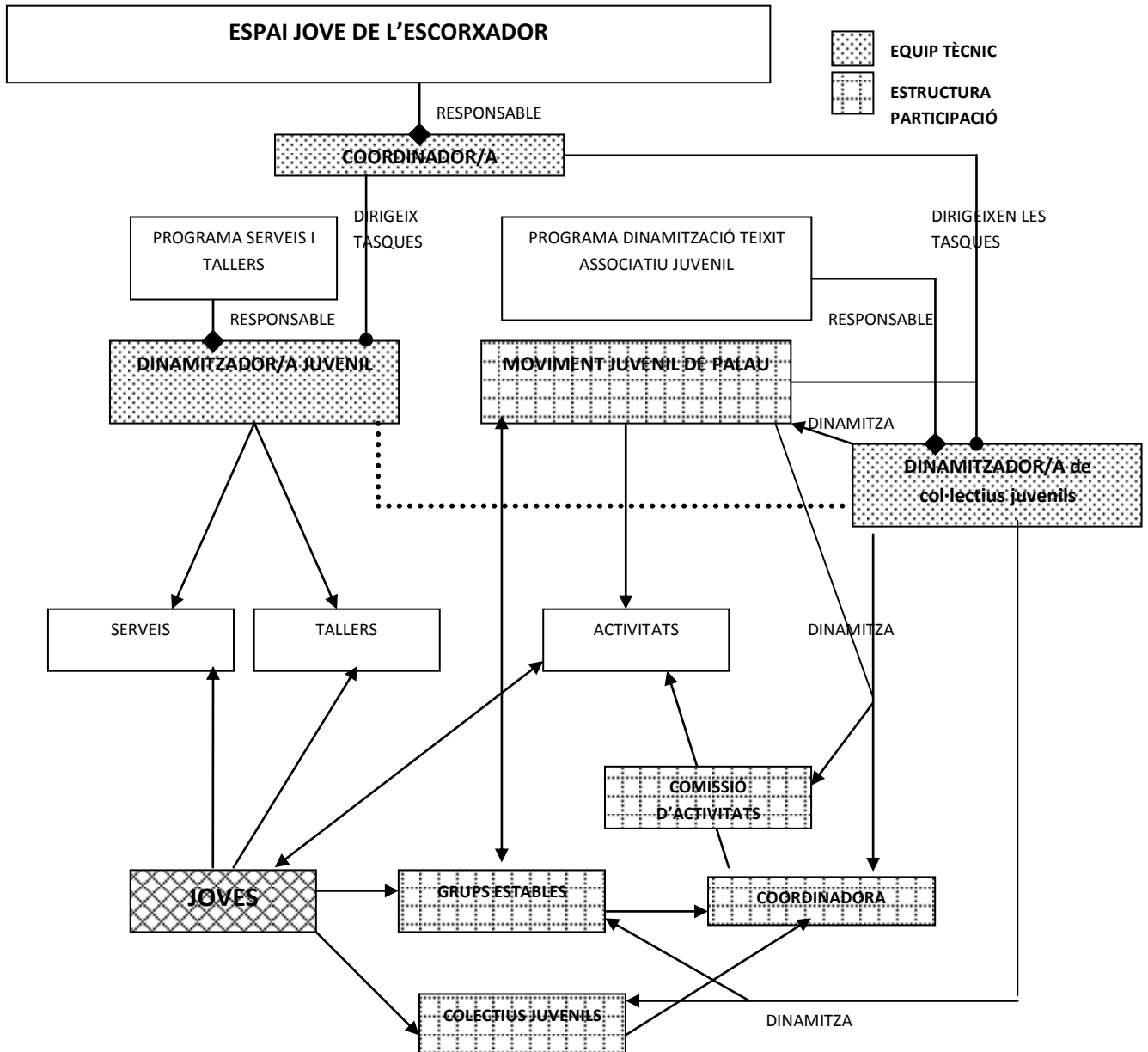
Total de vots: 5.462 (55,6%)

Govern tripartit: PSC + ICV + Vila de Palau-Solità i Plegamans (Altra Candidatura)

Regidoria de joventut: Vila de Palau-Solità i Plegamans

7.2.- Annex II

Esquema organitzatiu Espai Jove l'Escorxador del Projecte de gestió i serveis Espai Jove l'Escorxador: *Estudi per a la gestió de l'Espai Jove l'Escorxador, 2006.*



7.3.- Annex III

Entrevistes:

Esquema entrevista grupal Joves associats

- Creieu que els joves passen de tot o realment els joves participen, o participen igual que la gent gran? Què en penseu del tòpic aquest de que “els joves passen de tot”?
- Quins mecanisme de participació identifiqueu a dins de Palau? Quins mecanismes posa l’administració de Palau a disposició dels joves? Penseu que els joves a Palau participen més perquè hi ha aquests mecanismes? Quins tipus de joves participen i quins no?
- Com identificaríeu els joves que participeu i els joves que no participen? Hi ha un perfil de jove?
- Perquè creieu que hi ha joves que no participen? És perquè participen d’altres llocs?
- Quin seria per a vosaltres el model de participació que haurien de tendir els joves?
- Què es podria fer perquè hi hagués un model que portés a una participació real dels joves?
- Què us aporta a vosaltres estar en projectes participatius?
- Què penseu que és l’autogestió? I en aquest sentit, amb els joves, què seria?
- En el cas de Palau-Solità i Plegamans, tenint en compte que hi ha aquests dos models com el Casal Enfarrats i l’Escorxador. Creieu que són complementaris els dos models? És bo que hi hagin aquests dos espais?

Esquema entrevista individual Jove no associat

- Què en penses de Palau com a jove? És un bon lloc per viure-hi? Dóna prous serveis als joves?
- Quins espais tu identificaries dins de Palau on els joves es reuneixen o es relacionen?
- L’Escorxador quina funció creus que desenvolupa pels joves i el poble?
- Creus que realment els joves, siguin d’entitats o no, s’hi impliquen amb l’Escorxador? S’haurien d’implicar més? Com creus que s’haurien d’implicar?
- Creus que passen els joves perquè potser hi ha l’Escorxador i fa que els joves passin més perquè ja hi ha altra gent implicada?

- Com definiries el Casal de Joves Enfarrats per la feina que fan i les vegades que hi hagin pogut anar? Quines tasques definiries que fa el casal de joves? Quina funció té a nivell de poble?
- Creus que la gent quan parlen dels Enfarrats ho veuen com un espai gestionat pròpiament per joves i aquí ho veuen més com un espai de l'ajuntament?
- Què proposaries per millorar la participació juvenil a Palau?
- Tu quin creus que és el mecanisme que seria ideal per poder potenciar la participació juvenil tenint en compte el model de cogestió i autogestió de l'Escorxador i el Casal de joves, respectivament?
- Creus que perquè els joves participin, calen coses que agradin als joves, que els facin sentir iguals?
- Quins límits creus que hi ha en la política participativa de Palau?